Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз • ШОАТТА, 7 ФЕВРАЛЬ, 1981 ШУ. • № 16 (6306). • Мах 2 кепек.

Советски халкъо, КПСС XXV съездо оттаиъ экономически стратеги вахаре чакхйоахаш, дIахо толлаш дьахад коммунизма материально-технически база хьакхоллача а советски наьха хьал-торо дIахо айеча а. Цхьайтталадегlча пятилетке а 1990 шерага кхаччалда а мохк экономически социальнии дегIабоалабара парте Центральни Комитето оттаиъча керттерча лостамий проекта тIа оттадаьча декхараша юкъе ловрхIамегIарчарех цаI да мохк кхачан продукташца Iалашбер. Из продовольственни программа чакхйоахача керттера даькъа колхозийи совхозийи боахамашка хьоачаргхилар шекo йолаш дац, бенъда, кIеанга бац укхазара наьха шоай доалахьарча боахамий ловрхIам а.

КПСС ЦК проекта тIа аьнна да: «Предприятей, организацей, учреждеpreviousий гIонна долча боахамашка, бахача наьха шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка, хIаьта шитта болхлойн гIулакхерча наьхен коллективийн соммй бешамашш хаьс-бешамашш лелаеча товариществашка дулх, шура кхартолеш, баьцадаьраш, сом дукхагIа бихa, Iаьсий, доакъараш, дIаде фу, удобренеш Iаланкъйра шерна оракъостал де».

НАЬХА ШОАЙ ДОАЛАХЬАРЧА БОАХАМАШТА ГIО ДЕ

Партийни, советски, юртбоахама органаша кIезига болх баьбац колхозхой, болхлой, гIулакхерча наьха шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка продукташ дукхагIа ахара эша хьалаш хьакхоллаш, цергаш соагIа дола дулх, шура, баьцадаьраш, фуаш, тхера йиделга вIаштIехьдоахаш. Алхха 1980 шера республикс бахача наьха пачч...хьалхенга шоай доалахьарча боахамашкара дехкад 4500 тоннал соагIа дулх, 5 эзар гаргга тонн шура, 8 миллион гаргга фуъ, кхыйола продукци. Из дикна дакъа да городашка баха наьх кхачан продукташца Iалашбара юкъедихьаь.

ХIаьта а, дукха хе йоацаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совето «Граждански шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка юртбоахама продукци дукхагIа лиикхара кхы тIа а де деза рех» баьча соцам тIа белгал ма даьхкара, граждански шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка дулх, шура, кхыйола продукци дукхагIа лиикхара йолча торонех хIинна а кIезига пайда эц. ХIанз а колхозхой, болхлой, гIулакхера нах биоза Iалашбац Iаьсашца, котамий хIоригашца, дукхача моттигерча советски юртбоахамен органаша кIезига йоахко ю шоай доалахьа хьайбаш долча наха йол хьакха, хьайбаш доажаде участкаш хьоастаьра, транспорт теларе, хьайбаш доажаде гIо дара.

Кхачан продукташ дукхагIа ахара боккха лоархIам болча КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советен соцам тIа белгалдеьд граждански шоай доалахьара гIонна доле боахамаш дегIедоаладара наькъаш а цу хьакъехьа партийни организацешта, халкъа депутатий Советашта, боахама органашта хьалхашка латта декхараш а.

Совхозашта, кхыча юртбоахама предприятешта мукъабеснаб, хIаьта колхозашта могадаьд колхозхошца, болхлошца, гIулакхерча нахаца, шоай территоре тIа бахача хьаьнала къахьегача кхыча граждеташца, хIаьта шитта пенсионерашца хьайбаши овлхазарши хьалхкеде а дикка а, соагIа йоле шура хьайе а договораш увттаде, цу тайпара леладу хьайбаш оттабаьча боарамал соагIа леладе йиш я цар. ХIаьта нахага кхаба дIачудена хьайбаш колхозаштен совхозаштен плана юкъедохийт.

Колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла баьб граждански шоай доалахьа дола хьайбашн салхазарашк доакъарашца Iалашдара кхы тIа а де дезар де а йол хьакхен хьайбаш доажаден участкаш къоастае, торо яле йIаьхкача хана а къоастаеш, хIаьта уж даьгIенаш тоаьра, коа тIарча участкашна доакъара культураш ихеара гIо де а.

Совхозаштен кхыча предприятештен боккъо енний профсоюзни комитетаца дага а юкъаш детта доакхар шинарашн ахара тийнача кредитах 50 процент шинарашн ахара тийнача кредитах... цу предприятей территоре тIа бахача болхлоштен, гIулакхерча нахан, цига йIаьхкача хана болх баьча пенсионераштен хьалхара экономически стимулироване чотагIа дIатела.

Къоначa дезалий шоай доалахьара гIонна дола боахамаш хьалхеде безам хургболаш совхозаштен кхыча паччахьалкхен юртбоахама предприятештен боккъо, енний боахама чотагIа царна мах боацаш къона хьайбаш тела а коа тIара боахама гIирсаш хьалдара гIо де а, нагахьа санна уж цу предприятешка болх беш бале. Колхозашта а могадаьд цу тайпара хорадон лелае.

СССР Госбанка бокъо енний 1981 шера денз болхлоштен гIулакхерча нахан — бешамаш лелаеча товариществай членашта бешамий цIенолгаш эца е хьалде, бешамий участкаш тоае лаьрхIа 3 эзар сомага кхаччалца кредит тела, дIатекхара 10 шу хана йолаш а кредит хьанийца кхо шу даьлча дIатекха доладеш а.

КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советен партийни, советски, боахама органий, профсоюзни, комсомольски организацей уйла тIалхийтай бахача наха юкъе организаторски из документ дIадовзийтарех болх байза баргбоацаш хилара.

Боккха лоархIам болаш да колхозхой, болхлой, гIулакхера нах шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка хьайбаши салхазараши хьалкхедеш, огородаши бешамашш хелвеш шоаш пайдане дола паччахьалкхен гIулакх дента вхетадеш хургбола общественни тхьал массанахьа а хьакхоллар.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

Соахкарчул дукхагIа

Продукци алсам а йоаккхаш хьайбаш толамца Iангара дахар дукъа шоай низ дIакхоачар деш къахьегаш хьабоагIа республика фермай болхлой. ХIаьта дика хьокхамаш а гойт. Соахка хьалхарча бетта хиннача дика дукхагIа а яькхар шура, дулх, дукхагIа гулдаьд фуаш. Масала, шура — 2 процента, дулх 27 процент дукхагIа даьккхад январь бетта, хIаьта фуаш — 25 процент дукхагIа гулдаьд.

Из толам баккха геттара доькха вовнъостал даьд Ачхой-Мартановски, Веденски, Малгобекски, Назрановски, Сунженски, Шалински, Шелковской районий хьайбаш леладерий хьинарeча къахьегамo.

Шелковской района боахамашка дIабахача бетта хIара кхобача Iаттагара яькха шура 17 килограмм дукхагIа я дIадахача шера лиирь бетта хинначул, хIаьта Малгобекски — 30, Шалински — 7 килограмм дукхагIа.

Коа тIарча оалхазарий продукци укх шера дукхагIа йоаккх Грозненски районе.

КПСС XXVI съезда сийлена накъабехара шерра социалистически ихь йоаржаяь цIенош деча комбината (ДСК) № 4 йолча участкерча гIишлонхой бригадашка. Цу ахье къаьстта дика толамаш а доалаш хадданза хьалха латташ хьайоргIарех а новкъостий Вострикoв, Гонтаренко, Алисултанов, Велиоа керте латта отделочникий бригадаш. ХIанзалехьа цхьайттадагIча пятилетка хьалхарча шера январь бетта план дикка тIехкхоачашъяьнар. Шера юкъе а оттара хьалхарчарда бетта план кхоачйинъярах рапорт деннa В. Г. Гонтаренкос кулгалдеча бригадо. Укхаза шоай новкъостaшта хьонкам телаш къахьегаш ба плиточникаш-мозаичникаш А. В. Степура, Б. С. Гавенко, М. Х. Улубаев, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) бригадир В. Гонтаренко, А. Степура, Б. Гавенко, М. Улубаев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Хьувкъам лакхбара

Укх Iай хоза латтача ханах пайда а эцаш, юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара йоаккхе еш ба «Кавказ» совхоза вахархой.

Цхьа эзари пхи бIаьи гектар хулаш да совхозо гураха дIадийна ка бола ялаташ. Царна минеральни удобренеш тоссаш ба совхоза механизатораш. Из болх дика лелабу Халин Иванеш Мутиев Лечаси. ХIара дийнахьа цаIи ахи балха нормаш кхоачешъю цар. ХIанзалехьа ахинел-соагIа гурахьа дийнача ялаташта удобренеш тайса баьннаб уж.

— ХIара гектара лоархIаш хий дехкача кхашка кхо центнери цa дехкача 2,5 центнери йолаш тоьс оаха минеральни удобренеш, — дувц совхоза кертерча агронома В. Н. Крошкас. — Укх Iай 1200 гектара тIа чакхбаккха лерхI оаха из болх. Юхеяисана 300 гектара тIа бIаьсти оалашка тоха лаьрхIад оаха удобренеш.

ДIахьу боахама кхашка ширдаьнна кхо деллара гIулакх а. Из болх а дика вIаштIехьбаьккхаб совхозе. Соахка ноябре денз укх шера май беттага кхаччалца йолча хана планагIа 6000 тонн кхо кхашка дахьа дезаш бар совхозе. ХIаьта укхаза хIанзалехьа вIаштIехьдаьннад 6470 тонн ширдаьнна кхо кхашка дIадахьа.

Цу балха совхоза дика новкъостал дир районерча «Сельхозхимия» объединене механизаторaша. Цар кхашка дIайихьар 3000 тонн.

Кхашка ширдаьнна кхо дуллача хьинар кхо ца деш къахьегаш ба совхоза механизатораш Багуев БагIдан, Евсеев Алексей, Мутиев Рамзан, кхыбараш.

ХIанзехьа кийчду совхозе бIаьсти эггара хьалхара культураш дIаюергйола кхаш а. Минеральни удобренеш тайса, шаьрдаь, нийсдаь кийчдаьд укхаза горохи кени дIабе хьакъоастадаь 150 га лаьтташ. Цу балха овсаре къахьегаш ба В. Евсееви С. Агамерзаеви.

— Йоакхо ю оаха болхлой кийчбара деша а, — дувц В. Н. Крошкас. — 87 сахьата лаьрхIа йолча программах комсаш леласрий курсашка дешаш ва совхозе 40 саг. Соахка 25-ча декабре денз болх беш я уж курсаш. Цул соагIа, комсаш лелаю бригадираш ба шиъ-кхаь бетта йолча курсашка Iомалуш Краснодарен Одессен дIабахийта. Январь бетта дIаболабаьб болх совхоза механизатораш кийчбеча курсаша. 20 зIамига саг ва механизатора говзал Iомаеш.

А. ХАРСИЕВ.

Чакхдаьннача шера доккхий толамаш даьхад «Терек» яхача мебельно-дахчох хIамаш еча производственни объединене № 1 йолча филиала коллективо. Задани хана хьалха, 35 декабре, кхоачашъяьй. Социалистически ихье хьалхалеттарашца я Чуркина Зинаида керте латта шлифовщикай бригада. Цу коллективо хадданза нормаш тIехкхоачашъю, арахецаш йола продукци дика кийчъю.

СУРТА ТIА: шлифовщикай бригадир Чуркина Зинаида.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Дика хоамаш

Къона боахам ба «Ореховский» совхоза. Керттерча даькъе соммй бешамаш лелаяра вIашагIъелла я из. Цхьан хана дIайийнача къовача бешо укх шера дуккхьашка хьаргаъкъа лургба. Из пхнал соагIа хилийтар дукха дукха бьлхаш чакхдоах дIаца соммй беша. Гаьнаш йолаш, органически удобренеш а тайса мугIарашта юкъера йоаккъаш оахаш къахьегаш ба совхоза болхлой.

Шерагара шерага дукхагIа моттиг дIалоац боахама кхашка соммй бешамаша. Масала, соахка планал 17 гектар дукхагIа а йолаш 117 гектара тIа дIайийра укхаза Iаний гаьнаш. ХIаьта 1985 шу чакхдоалаш 1200 гектара тIа хургья укхаза Iаний, кхорий, кIарча соммй бешамаш.

Беша болх бечарна юкъе хIанз геттара овсаре къахьег Мусаева Банате, Сайдаева Сацитас, Висангириева Iалиматас, кхычар.

Хургболча хьувкъама ма хулла тешамегIа лард йолла безам болаш къахьегаш ба укх деношка органически удобренешца лаьтта хьаьнара «Лермонтовский» совхозе вIашагIъеллача отряда болхлой.

Укх шера духхьал хьажнIаш кхеергья укхаза 1250 гектара тIа. Уж дIасра хьалхагIа... лаьтта соахка зиба ихьа а дакикха цига органически удобренеш дIахкухьаш я хIанз из отряд. План итт эзар йолаш хIанзале пхийтта эзар тонн дIайинхьий цо. Шоай торонашка а хьежа, цул соагIа кхы а пхьайтта эзар тонн органически удобренеш кхашка дIаяхьа дош дениад отрядо. Из да цун коллективо КПСС XXVI съезда кийчду къахьегама соагIат.

Кхашка органически удобренеш дIакхухьаш геттара дика хьокхамаш гойт механизаторaша: Джабраилов Хизара, Матиев Рамзана, Амерхаджиев ШахIида, Висханов Iумара, Домбаев Суламбека, кхыбараша.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ

Республикерча производственни предприятей коллективаша хадданза йоахко еш дар да культурно-бытовойн коа-картен эша товареш дукхагIа арахецар. Цувна тешал деш я 1981 шерара итогаш.

Еррига республика хьайнача 1981 шера январь бетта культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш арахийцад 6,6 миллион сома — мaьха е план 109 процент кхоачашъяьй; хIаьта 1980 шера январь беттаца нийсйича план 113 процент кхоачашъяьй.

Культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш арахецара январь бетта программа тIехкхоачашъяьй «Промавтоматика» НПО, «Трансмаш», «Пищемаш», «Мединструмент» заводий, кхыча предприятей коллективаша.

УКХ ШЕРА 5 ФЕВРАЛЕ ШУРИН ФЕРМАША БАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХIара Iаттагара дийнахьа яькхар (кгр) 1980 шера 5 феврале	1981 шера 5 феврале
Ачхой - Мартановски	4,2	4,1
Грозненски	4,5	4,1
Гудермесски	4,7	4,8
Малгобекски	2,7	3,6
Надтеречни	2,5	3,0
Назрановски	4,4	4,4
Наурски	4,0	5,1
Сунженски	3,9	4,5
Урус - Мартановски	4,3	4,1
Шалински	3,7	3,8
Шелковски	5,8	5,9
Республике гIолла	4,3	4,4

Республика агрономически совещани

Селхан, Грозненча театрально-концертни зале шийтта болх дIахьош хилар республика агрономически совещани. Цига даьхна лоацам бар колхозийн совхозийн кулгалхой, министерствашкара, объединенешкара, специалисташ.

Совещани хьайийлар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела М. А. Керимова.

«Республика колхозашка, совхозашка лаьттан беркат дIахо алсамдаьккхарех а техникиш леладарех декхарий хьакъехьа» доклад бир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Д. Г. Завгаева.

Доклад юкъара преношка къамаьлаш дир, КПСС Грозненски РК хьалхарча секретара А. И. Ворожкина, Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза керттерча агронома И. Г. Осинкина, Шалински района «Дикална» совхоза мехотряда начальника Социалистически Къахьегама Турпала В. Сашина, «Консервплодоовощ» объединене генеральни директора В. Г. Бычкова, Назрановски района «40 лет Октября» совхоза звеньевоя В. Г. Кедзоева, Шелковской района юртбоахама управлене начальника А. Г. Малича, Грозненски опытно-мелиоративни станцерча лаборатория заведующе М. В. Ковальева, республиканский «Сельхозхимия» объединене начальника Ю. В. Сухорукова, Сунженски района «Победа» яхача колхоза председатела И. Т. Чеботарева, республикански госсортсемучастка начальника В. П. Дементьева, Гудермесски района «Новогрозненский» яхача новсаш лелаеча совхоза бригадира В. Исухамова.

Совещани чакхйоалаш къамаьл дир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела М. А. Керимова.

«РСФСР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ОТТАЯРАХ» ДОЛА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ ПРОПАГАНДИСТАШТЕН ПОЛИТИЧЕСКИ СЕРДАЛОН ЦIЕНОЙ БОЛХЛОШТЕН ДОАГIАШ ХИЛИЙТАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. 1964 шера 26 мае арадаьнна «РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи оттаярах» дола РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указ доагIаш хилийта марксистско-ленински дешара система пропагандистштен партийни комитетий политически сердалон цIенойн кабинетийн болхлоштен.

II. 1964 шера 26 мае арадаьннача «РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи оттаярах» долча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указак цу Указо чIоагIъяьча положенех («РСФСР Лакхехьарча Совета ведомосташ»).

1964 ш., № 21, ст. 331;
1967 ш., № 16, ст. 398;
1977 ш., № 19, ст. 461;
1978 ш., № 43, ст. 1142.

укх тайпара хувцамаши тIатохараши юкъедахьа:

1. Указа 1 статьяи хьалхара дакъа «беlгалъяьча культура учреждений организацийн балха юкъе общественни хьисапе дакъа лоаца нах» аьннача дешашта укх лохера чулоацам бола абзац тIатоха:

«КПСС-ен Советски паччахьалкхени теори, политика, истори дIадовзийтача, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча доккхий хIамаш карагIдийначa марксистско-ленински дешара система пропагандисташта, партийни комитетий политически сердалон цIенойн кабинетийн заведующешта, заведующей заместителашта, консультанташта».

2. Указа 1 статьяи шоллагIа дакъа укх лохерча редакцегIа оттаде:

«РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи керттерча даькъе лу белгалъяьча учреждениешкен организацешкен 15 шерал кIезигагIа йоацача хана болх баьча укх статьяи хьалхарча даькъе тIа болча наха».

3. Положене 1 пункта хьалхара абзац «белгалъяьча культура учреждений организацийн балха юкъе общественни хьисапе дакъа лоацача наха» яхача дешашта тIатоха дешаш «КПСС-ен Советски паччахьалкхени теори, политика, истори дIадовзийтача, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча доккхий хIамаш карагIдийнача марксистско-ленински дешара система пропагандисташта, партийни комитетий политически сердалон цIенойн кабинетийн заведующешта, заведующей заместителашта, консультанташта».

4. Положене 1 пункта шоллагIа абзац укх редакцегIа оттае:

«РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи лу белгалъяьча учреждениешкен организацешкен керттерча даькъе 15 шерал кIезигагIа йоацача хана болх баьча укх пункта хьалхарча абзаца тIа болча наха».

5. Положене 2 пункта хьалхара абзац «Издательствай, полиграфе, книжкаш дохкара СССР-ен РСФСР-ен Паччахьалкхен комитетий» яхача дешашта тIатоха «КПСС обкомий крайкомий» яха дешаш.

6. Положене 2 пункт «централни е республикийн (РСФСР) профсоюзни комитетий заключенеш» яхача дешашта тIехьа тIатоха укх лохера чулоацам бола абзац: «марксистско-ленински образоване пропагандисташта, партийни комитетий политически дешара цIенойн кабинетийн заведующешта, заведующей заместителашта, консультанташта, партийни комитетий лектораштa сийлен цIи ялара представлени ю КПСС обкомашеи крайкомашеи дуxьал РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумга».

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва. 1981 шера 5 февраль.

Нн. З. А. ВИКОЕВНА, Г. А. ГУБИНА, В. Н. ЧУСОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Доккхий производственни хьокхамаш дахарах, дукхача шерашка граждански авиаце болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лоьла

Викоев Заур Алексеевича — АН-2 яхача самолета командира.

Губин Геннадий Александровича — полетий кулгалхочоа.

Чусов Виктор Николаевича — авиатехника-бригадира.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу. 4 февраль.

Нн. В. А. ГУНДАРЕВНА, А. У.-Г. ДАРСИГОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ТРАНСПОРТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Республика граждански авиаци дегIайоалдеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика транспорта заслуженни болхло яха Сийлен цIи лоьла

Гундарев Владимир Аркадьевича — халкъа боахаме авиаци лелаяра отдела техника.

Дарсигов Умат-Гире Асланa — АН-2 яхача самолета командира.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу. 4 февраль.

ОТЧЕТ ЛУ ИСПОЛКОМО

ДУКХА ДА ЦА ДУЛУШ ДИСАРАШ

Укх деношка Малгlалбике хилар халкъа депутатий горсовета аргlанара сесси. Цо йийцар горсовета исполкомо 1980-ча шера баьча балха отчет. Исполкома отчетах лаьца доклад йир Малгlалбика горсовета исполкома председатела заместитела А. Б. Березенкова.

Дlадахача шера баьче балхах лаьца сессе къамаьлаш дир депутаташа Вознесенскерча газ чакхйоахача завода прибораст йолча Л. А. Николенкос, автотранспортни предприяте директора Х. А. Вузуртанова, «Кавказ» совхоза директора В. А. Попова, гороно заведующе А. Д. Алироева, УЖКХ начальника Т. И. Халухаева, района керттерча лоро А. Дж. Гетагазова, города военни комиссара А. Э. Секенова, «Ингушский» совхоза воккхагlволча жа lуно А. Атаева.

Сессе белгал ма даьккхара, берригa советски нах а сацна «КПСС XXVI съезда сийна социалистически яхье а баьнна хьалхашка латта дехараш толамца кхоачашдара хьинар кхо ца деш болх беш хиннаб районера къахьегамхой. Из бахьан долаш 1980-ча шера промышленноста, транспорта, маьа коммунальни гlулакхаш дара керттера декхараш кхоачашде цар вlаштlехьа а даьннад.

Районо 102,6 процент кхоачашъяьй дlадахача шера промышленноста продукци маьхалъяьккхара план, 103,2 процент кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план. Пачхаьхьалкхен планал совгlа мехка еннай 420 эзар сома маьха продукци. Шера планал совгlа 2100 тонн мехкдаьтта даьккхад, 22,5 миллион кубически метр цlенъяь газ еннай, 2883 метр буруш техад. тlехкхоачашдаьд транспорта, торговле декхараш. Цхьадола толамаш даьккхад юртбоахаме а Дукха хlама лаьд района культура, дешара, дарбан учреждеш болх тоабара.

Докладчика а сессе къамаьлаш даьча депутаташа а керттера уйла тlайохийташ дийцар отчет еча хана ца дулуш дисараш, цар бахьанаш, дlахо болх тоабара маьъгаш.

Районерча духхагlйолчи совхозашка лоха я кхаши хьайбаши лелaдара культура. Цудухьа тоттара лоха бе юртбоахама культурай хьувкъам, хьайбай маша. Из бахьан долаш районе кхоачашъяьдац дlадахача шера юртбоахам лелaбара керттерча хьоахамех дола пачхаьхьалкхенна хьалхашкара декхараш. Дlадахача шера районо кхоачашъяьйц пачхаьхьалкхенга илат, тха, дулх, шура комсаш йохкара планаш, тlайнца хиния социалистически декхараш.

Хьалхашка латтача декхарех лоархlабой а, дукха маьха лоткъамаш да торговле, бувзама, транспорта предприятеи болхлошта, коммунальникашта. Кирпишк яра а на маьхалъяьккхара а планаш кхоачашъяьйц кирпишнаш еча заводо. Ассортиментах дола декхараш кхоачашдаьдац маьхк еча заводо. Дукха кхоачамбоацараш да Ачалукхерча минеральни хий кийчдеча завода, культура, дешара, дарбан учреждеш, административни органий балха тlа.

Уж кхоачамбоацараш кlезигагlа хургдар города а юртий а Советий исполкомаш шоашта еннача боккъонех доагlача тайпара боахама кулгалхоийкара цlенхаштта жоп дехаш хилча, хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш бола кулгалхой хаиахьа лирача бехктонхаме оза хилча. Цу шоай боккъонех бяэзача боараме пайда эцац Советий исполкомаша, белгалдаьккхар сессе.

Цlенхаштта кхоачамбоацараш да районе керда гlишлош хьалъеча. Дlадахача шера планагlа районе капитально хьалъе езаш яр ерригаш а 3407800 сома маьха гlишлош. 67,8 процент мара кхоачашъяьйц уж хьалъяра план.

Соахка районе хьалъеш хиннай 73 гlишло, царех 60 — юрташка. 1980 шера хьалъяь яккха лаьрхlа хиннача 52 гlишлох, хьалъяь яьннараш 16 мара яц.

Районе гlишлош хьалъеш йолча йиъ подрядни организацех цхьаьне а кхоачашъяьйц гlишлош хьалъяра планаш. Ах план а кхоачашъяьйц нах чубаха цlенош хьалдеча. Кхоалагlа дакъа мара дlадахача шера план кхоачашъяьйц керттерча фондашта чуйоагlа гlишлош хьалъеча.

Ер шу долалуча хана 3332,1 эзар сома маьха дlайоле а ль йистенданза йола гlишлош а Малгlалбике. Шера гlишлош хьалъяра плана [illegible] 97,7 процент хул цох. Вешта аьлча, дукха хlама ца эшаш шера гlишлош хьалъяра план миссел я ухказа дlайола а яь. хьалъяьланза йола гlишлош.

Гlишлош хьалъяра декхараш кхоачашдеча къаьстта чlоагlа тlехьабус «Грозтрубопроводстрой» СМУ-2, «Чечено-Ингушвино» объединене ПМК-4 гlишлонхой.

Цу бакъдараша гойт Малгlалбике культура, быта, [illegible] гlишлош хьалъяра [illegible] КПСС Нохч-Гlалгlайчоьнии НГlАССР Министрий Советен 1977-ча шера [illegible] мероприятеш кхоачашъяьйц [illegible] Цул бахьанаш [illegible] района хьалъе [illegible] Советий [illegible] Цу [illegible] бехке ба из соцам кхоачашбелга тlадилла йолча республикански «Грознефть», «Севкавнефтегазразведка» [illegible], «Чеченингушвино» объединенеи, республика мелиорацен хии боахамех министерствa, НГlАССР Министрий Совета капитально гlишлош хьалъяра управлене кулгалхой. Царгара цlенхаштта жоп деха деза Малгlалбике капитально гlишлош хьалъяра планаш укх тlеххьарча шерашка кхоачаш ца ярах.

Сессе тlаийцача соцам тlа белгалдаьхад районерча промышленноста, юрта боахама, транспорта, гlишлоний, торговле, коммунальни, быта предприятей, культура, дешара, дарбан учреждеш балха, города а юрта а Советий исполкомаша кулгалделга тоадара, парте XXVI съездо болх дlаболалу керда къахьегама толамаща белгалдаьккхара, цхьайттагlча пятилетка хьалхарча шера декхараш диза кхоачашдара де деза гlулакхаш.

А. БАСИЕВ.

ТЕШАМЕ ГlА БОАХАШ

Иттлагlча пятилетка тlеххьарча шера вlашагlъеллача къовсам совхоз я Грозненски района «Гардалинский» яхар. Керттерча даькъе баьцадаараш сомий кхебара дохтам бола я из.

Вlашагlъеллача хьалхарча шерашка дукха халонаш да йийзар цун къахьегамхоша. Ядар техника тоаьра вlаштlехьъяьнна моттиг, тишъя дукхагlйола тракторашь, кхы тайпа юрта боахама техника. Цхьабакъда, вая, хьалхар ца кходеш кхоачамбоацарашна къовсам доттабеш, юртбоахама культураш дукхагlа кхее йиш хулийта торонаш лехаш, царех ма хула дикагlа пайда эца гlерташ къахьайгача совхоза болхлошта эшийр дукхъянна шийсъехна халонаш. Цу гlулакхо вlаштlехьдалийтар сом, баьцадаараш, ялата культураш кхееча, хьайбаш лелaдеча дика хьокхамаш гойта а. Иттлагlча пятилетке цхьа цу дlадахийтанзар цар пачхаьхьалкхенна юрта боахама продукци кхеяра а Даьхенна дlалара а планаш кхоачаш ца еш. Хlаьта тlеххьарча шера план 100 тонн йолаш — 158 тонн сом, планал дукхагlа 725 тонн а йолаш 5025 тонн баьцадаараш декхар пачхаьхьалкхенга. Боахама 82 эзар сома цlена пайда бир цу гlуллакхо. Иштта дика къахьегарах Ерригсоюзни социалистически яхьа итогегlа классени моттиг яла оттадаьд совхоза коллективана.

— Ялх бригада я боахаме сомий баьцадаараш кхедеш пайъа дукхъал баьцадаараш кхедеш [illegible]. Церна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха йолаш хьайоагlа Визиев Ахмади кулгалдер. Пятилетка хьаьд дикъ шера кхоачаш а еш, 1982 шера чотагlа 400 тонн баьцадаараш дlадала вlаштlехьдаьннад цу коллектива.

Пачхаьхьалкхенна юрта боахама продукци дlалара иттлагlча пятилетка планаш диъ шера кхоачашъе карагlдаьр Терпибаева Малинкас кулгалдеча бригадане а.

Сомий баьцадаараши кхедечарна юкъе геттара овсаре къахьегаш хьабоагlа болхлой: Аздирова Аминат, Ташухаджиева Аруба, Чапаева Киса, кхыбараш. Хааал дика хьалха кхоачашйор цар шоай пятилетка.

Хlара шера пайда беш къахьегаро вlаштlехьдалийтар совхозе хиланна аргlоаца гlишлош хьалъяра ахча хьакъоастаде а. Хlаьта пятилетка шерашка боахаме хьадаьд шийшта квартира йола ахча цlа, медпункт, сомий баьцадаараши чудилара новкъостал де ухача студенташта лаьрхlа 240 моттиг йолаш шоаза вlаштlардаь цlенош, клуб, техника тоаяраш дlаоттаьь лоатталрам кхоаленаш, баьцадаараш, сом чакхбаха лаьрхlа пункт. Уж ерригa гlишлош я совхоза болхлой балача керда къахьинача юрта. Гаьна доацаш Шолж а

доаlаш хоьча lалама моттиге я из. Цига бахача нах хьадаьд шоай доалахье 80 соагlа цlа, тlа хьалеш а да.

Цунна гаьна йоацаш я совхоза болхлой хьашташ кхоачашдара лаьрхlа вlашагlъелла, къовсача специалиста Джамалуев Мовсуда кулгалду шурий-товарни ферма. Дукха дац цига хlанз детташ дола доахан. Шоазткъе итт етт хьара бац. Цхьабакъда, кастта уж хургба бlаа.

Хьаьнала къахьег цу ферма коллективо. Масала, соагlа тlайна хиннача социалистически декхарагlа йоагlаш хиннача а кхы тонн соагlа — 65 тонн шура, план 15 йолаш — 32 тонн дулх дlаделар цар пачхаьхьалкхена.

Дика вlаштlехьдаьккхад ферме хьайбашка lа доаккхийтилха а. Лерттlа тоаь я доахан чулатта помещенеш. Шоай хьашташ кхоачашдарах совгlа, кхыча боахамашта а новкъостал де йиш йолаш шорта lалашдаьд цу боахама къахьегамхоша доакъар а. Укх деношка «Грозненский молочный» яхача совхоза кхо бlаь тонн силос 25 тонн йола елар цар.

«Сом, помидор, помсаш, чай, субтропически культураш дукхагlа яха. Промышленни хьисапера сомийн комский керда бешанаш дlайогlара а хlанз йолаш йолча бешийнта реконструкци яра а беш боза болх дlахобахьа.

дlайоагlача lаьний сорташ фуй тоаде, шеллуча хана кхачача сомий культурай сорташ кхы а дукхагlа хилийта», аьлла да КПСС XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекта тlа. Уж деши дика хьатаду совхоза кулгалхоша а, къахьегамхоша а. Партен правительствин хьалхашка уттадеча декхарашка хьежа хlанз 65 гектара тlа мера йоаца беш, цхьайттагlча пятилетка шерашка шиъ бlаь гектар лаьтта дlалоацаш хургйолаш балхаш чакхдаха лерl, сомий сорташ тоа а деш.

Къаьлар бахьан долаш сом кlезига леташ араш дlа а йоахаш, сомий гаьнаш хlанз а дlайогlаш я. Из болх бу Терпибаера Малинкас кулгалдеча бригада коллективо. Хlанз дlайогlараш «Ассинский» совхозера ена «джаназан» яхача сортах lаьний ах вiарлинoен гаьнаш я. Хьувкъам дукха лушш сом чамболаши я уж гаьнаш.

Тlатеllа къахьегаш ба механизатораш а. Трактораш, тlехьаоаза инвентарь — ерригa техника тоаь а яьккха хlанз сомий бешанашка, баьцадаараш дlадувргдолча кхашка органически удобренеш дlакхухьаш ба уж. План цаl-ах эзар йолаш, 1,4 эзар тонн удобренеш кхашка яхка баьннаб, хlаьта ерригa а кхо

эзар тонн йилла лерl.

Совхоза кулгалхой геттара раьза болаш овсаре къахьег механизаторашна Сайдулхаов Гlиргlас, Мурадов lалаша, Эдилханов Пайдулас, Хамсуев Турпалlальлас. Мохлагlа шоаш хьадер сихех тешамех ду царех хlаране.

Бахача наьха, совхоза къахьегамхой культурин, социальни балха хьалаш тоадара а хlанач тlехьа де дезаш дукха да. Гаргарча хана хьае лерl берий беша, баьева, механически мастерскеяш, склада лаьрхlа гlишлош. Цул совгlа, наха чуlе хьалдергда шиша квартира йола кхы а итт цlа.

Иштта, хlара шу ме довла производства хьоинхамаш лаихдеш, низ loaбеш, тешаме гlа боахаш хьайоагlа цу хьонача боахама барт тайна коллектив.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТlА: «Гардалинский» совхоза сомий бешанаши баьцадаараши лелaдеча бригада бригадир Терпибаева Малика.

И. ПЛИЕВА сурт.

ВОРОШИЛОВСКИ ОБЛАСТЬ. Краснодона гаьна йоацаш болх бе йолаялийтай чlоагlа механизаци яь йола предприяти — «Суходольская — Восточная» яха шахта. Цун хьалхара аргlа шера 1 миллион 200 эзар тонн кlор луш хургья.

СУРТАШ ТlА: 1. Макарцев Александр Павлович (юкъе латтар) керте вола «Суходольская — Восточная» яхача шахта проходчикий бригада. 1980 шера 20 мас кхоачашъяй бригада коллективо пятилетка. лаьттана кlал гlолла массеха эзар метр лоамагlа къорг йоаккхаш кlор баьккхаб. Александр Павлович — «СССР Сийлен шахтер». Ленинен Къахьегама Цlеча Байракхен орденаш ена ва.

2. «Суходольская — Восточная» яха шахта.

Р. АЗРИЕЛЯ сурташ. **ТАСС фотохроника.**

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ПРЕДПРИЯТИ

«Грознефтегаз» НГУ республике газ [illegible] къахьегама [illegible] цаl я. Иттлагlча пятилетка деррига шерашка НГУ коллективо болх бир леррагlа, пачхаьхьалкхен планаши тlайнца социалистически декхараши тlеххоачашдеш. Духхьал 1980-ча шера планал совгlа кхы тlа а яьккха газ 22,8 миллион кубически метр я. лоархlам боллаш лакхъеннай коллективе къахьегама овсарле, лохденнад цхьа кубически метр газ яккхара дlадоар.

«Грознефтегаз» НГУ коллективо [illegible] промышленноста Министерства промышлени предприятеша [illegible] Ерригсоюзни Республикански социалистически хьалха [illegible].

КПСС [illegible] лаьцаяхара иттлагlча пятилетка дlадахача шере а доккхий декхараш тlа а ийца. [illegible] кхоачашдеш я. Цу яхье толамаш дахарах управлене коллективана хьалхара моттиг хьожаьй, КПСС обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе байракх а луш, Сийлен улга тlа а хьош.

Управленена чуйоагlа йиъ цех: 1-гlен 2-гlен шиъ мехкдаьтта газ йоахаши чакхйоахаши 3-гlен 4-гlен яраш газ дlаухийташи я.

Иттлагlча пятилетка шерашка тоъал кlеангденнад дlаухийташ йола газ йовлга. Из карагlдьяннад Грозненски газ чакхйоахача заводе — газопровода керттерча даькъа — цахаддаш метоцоа опрыскивани яра метод карaерзаярца газопроводо болх бара хьалаш тоадаларах, цу чу гlолла газ дукхагlа дlаахарахи давлени лакхъяларахи, хувша езачара газопровод хувцарах, газопроводашка болх бара технологи тоаярах.

Хlара шера управлене дукха организационно-технически мероприятеш чакхйоах. Мехкдаьттахой къахьегама хьалаш тоадарен производства культура лакхъярен лоархlамегlа йолча факторех цаl да керда техника, объекташта комплексни автоматизаци елга, газ хьа а яьккха кийчъелга шерра балха юкъедоаладар. Иттлагlча пятилетка шерашка карадерзадьд Бенойрен малгбоален Гудермесерен хьайоаккхашехьа а насос юкъе а йоацаш газ дlаухийтар. Вознесенски lаьний Юртарчен центральни транни установке кхозла гlа сепараши чулуп тlехьагlа газах биззагlа пайда ийбар, мишта кхыдараш. Уж ерригa мероприятеш газ чакхйоахаи дlаухийтеи объекташ электрическеа lалашъеча лерарагlа лелaдара тlаерзаш я. Дукхача гlирсашта цхьанцдолча lалашта ло конструкцин болх, газ якхара

хийчъяра, из дlахийтара технологи тоаьлй. Хьал а яь эксплуатаце дlасинай промышлении объекташ. «Хаии-Корт — ГГПЗ», «Су Веной — Гойт-Корт» магистральни газопроводаш.

Керда объекташ болх бе йолаялерца производства технологи тоаеннай, мехкдаьтта гази газови конденсати йоакххилга лакхденнад.

Коллектива карагlдаьнначех аттаре лоархlамегlдар ва Гойт-Корт мехкдаьтта доаллача тlоанашка газ чуахийтара йола бокка низ бода станци болх бе йола а хлийта, цох пайда эцар. Из гlулакх бахьан долаш мехка кхы тlа бlаьш тоннаш «lаьрика доштув» делар. Уж ерригa мероприятеш чакхъяхаро торо хилийтар 80 эзар сом кходайта.

Управлене технически прогресс кхаерзе гlо дераш рационализатораш ба. Пятилетка шерашка цар еннай 550 предложени, царех балха юкъейихьай 560 эзар сом пайда бенна 441 предложени.

НГУ дикагlболча рационализаторех ба № 2 йолча цеха слесарь В. А. Луценко (цо еннача рационализаторски предложенеша 5 эзар сом пайда баьб). «Гойт-Корт» яхача компрессорни станце начальник Н. В. Лихоманов, механик В. И. Абубакаров.

Производстве хьалхалаттачун новаторен балха опыт дlайоаззийтара чакхъяьккхача ремонт еча хьалхалаттача опыта школо хьахьекхар балха моттиг пайдане хургйолаш мишта вlаштlехьъяьккха еза, инструменташ хьаьаца аттагlа мишта lоехкача хургья, балха хинах кхом беш пайда мишта ийбе беза.

«Грознефтегаз» НГУ коллективо мел могар ду гонахьара lалам лорадара, lалама ресурсех кхом беш пайда ийбара. Цу даькъе дикка толамаш а даьхад. НГУ газ чакхйоахаши цунна компрессировани еш мел йола производственни объекташ хий мира кхухийташ йолла системаш lалашъеч я. Цкъа пайда яйша lоуха бlеха хи управлене ара гlолла дlахийтий, механически цlенденал тlехьагlа скважинашка Карагансин тlоанашка чухеш. Цу гlулакхо lоуха ша хи бlеха хи ло [illegible] торо лу кхаьхарча тlоанашка далийтархьалха. Газопроводш цlенъеча

хана газ йоагаш хьаухача продуктацшна фо бlехделга хlеентдара балха юкъейоалайь «Братуны ГГПЗ» яхача газопровода чу гlолла газ дlаухаргйола метод, газопровода линейни даькъа чу цахеддаш метанол чу а ухийташ.

Мехкдаьтта газ зехьа ца яйтара тlадерзадаь чакхдаьна производственни балхаш бахьан долаш цунах пайда ийбелга 94,8 процентага дlакхаьчад хlанз, 1976 шера 89,7 процент мара ца хиннача. Ма дарра аьлча, газ зехье ца яйтара лаьрхlа чакхъяьхача мероприятеша хьалха йоаш хиннача газах ах совгlа яр кхойтай.

Дика дел управлене социалистически яхь лелaяра гlулакхаш а. Цахаддаш лелаеш я коллективе производство лакха культура йолаш хилийтара тlехьа шерра яьржа яхь. Иттлагlча пятилетка шерашка шерра яьржай «Хlара балха дейна — дикала Знак», «Улув цхьаккха а тlехьавусар ма хилийта!» яхача девизегlа планаши социалистически декхараши хамал хьалха кхоачашдара тlехьа лелаю социалистически яхь. Цу яхье дакъа лоацаш ба управлене берригa болхлойи инженерно-технически балхахойи. Коллектива декхараш кхоачашдара технически лард а хиина дlаоттад балха моттигашка къахьегама овсарле лакхъелга.

НГУ хlанзарча балха хьалашка технически дешаш юъестаделга цхьан болхлочуй е специалиста низаца дулургдолаш хlама дац. Цудухье ухказа вlашагlъехи инженераши хьалхалатта болхлойи чубоагlа комплексни группаш, цо лоархlам боллаш айъю хlара болхлочун творчески активность. Иштта къахьегача белгалъяьнача бригадех я Н. Закурдаева, Т. Колесникова, А. Маринкос кулгалдераш.

Коллективо лелаеш я «Дикагlвола мастер — производства организатора коллектива хьесамчён» яха цlн лиxхара тlехьа йоаржаль яхь.

Коммунистически къахьегама коллектив мотаргдолаш я республика газацея газ чакхйоахача заводашта лаьрхlача бийдалцен lалашъяра доккхий дешаш къестаде.

А. ЛАДИК,
«Грознефть» объединене НИС-а социалистически яхьа отдела йоккхагlйола инженер.

АВТОМАТИКА Я ГАЗОПРОВОДАГА ХЬОЖАШ

130 километр йlаьха я Ужгородагара Ленинакан яхача венгерски городага кхаччалца йода «Вошал» яхача газопровода трасса. Советски территоре тlа цу участкана гlулакх деш магистральни газопроводий Закарпатски линейни производственни управлене коллектив я. Пхи шу совгlа ха я Николай Гилецкий цунна керте латта. Бокхха а чоалхаве а боахам ба цун бар.

— «Вошал» яхача газопроводагlа шер-шерe 1 миллиард кубометр lалама газ йода Венгре, — йоах Гилецкe. — Вошал долча мехха «Союз» яхача магистральни газопроводе гlолла а йода из. Дахача шера болх бе йолаялийтар советско-венгерски болата магистрала кхоалагlча участка аргlа. Цо йиш хулийтаргья дlаухийтача «сийнача доагора» боарам шера 5,3 миллиард кубометрага кхоачабе.

Атта я яла йиш йолаш яц газовика - эксплуатационника професси. Гаьа тоатол цхьанна минута а ца социташ дlаахийтара дийнахьа а бус а латта веза компрессорни станцей низ болча турбинашта кхе вахте, досlа делхе а лоа делхе а трубопровода ерригa трасса хlама талханза йий а хьожаш.

Хlаьта lаламо-м цхьаза хьоезамаш а ду. Лоамашка гlолла йода трасса, цудухьа ухказа чlоагlа бlарг локкаш хила веза. Цкъа ший участке аргlанара обход еш волаш линейни обходчика Федор Мяговича бlаргайра догlан хиша кlаллхара лаьтта хиво даа а дивь шоаш тlаьда лаьтта а тlехьа чутекха йоаенна турбаш. Эзараш тоннаш хургйола тlаьда лаьтта чутакха йиш йолаш дар болата магистрал кlал а хьош цун болх соца а беш. Газовикаш сихха гlоттабир оарц а даьккха. Низ болча тракторий, бульдозерий, дукха тоннаш мухь кхухьача грувовиний, самосвалий гlоьнца бlарччача бетта кхычахьа, кхераме йоацача моттиге гlолла lойнллар шоллагlа трубопровод. тlехьагlа из керттерча магистралах дlа а хотташ. Аварийн балхаш деш лаьттача хана газ цахаддаш дlаихар ший аха ёзача.

Трубопровода башха тешаме ца хеташ йола моттигаш гучаяьлча хьалхе а ду линейни производственни управлене коллективо уж чlоагlъяра де деза балхаш. Лаьтта чу а тlехха зе де мегаш йолча кхерамеча моттигашка лаьрхlа доза бетонни пенаш хьаддотт, цар плотина хьисапе чlоагlду цигара лаьтта.

Вlарччача комплексагlа ду трубопровод хих лорaяра балхаш. Лаьтта биологически чlоагlдара тlадерзадаь дола гlулакхаш ду. Лаьттан тlера тlса чlоагlбара лоаний бо

сешка шера лаьттана кlал гlолла дlадаржаш оьлаш дола дукхахча шерашка тlа юьла баьцаш юь.

Докха гlо ду газовикаш та Ивано-Франковски мехкдаьттан газен института коллективо. Специалисташа тезхар Карпаташ оалача лоамашка газопровода трасса, эгтарш кхераметlа йола зона станцеш. Уж юкъ-юкъе хьеж цига лаьттан тlера тоа малагlча хьала тlа ба. Iилманхойн газовикийн доттагlало йиш хулийт лаьтта чутакха мегаш йола моттигаш гучаяхь а цига ханнахьа де деза балхаш де а. Из бахьан долаш трубопровода эксплуатаци е йолайнча деза цхьаккха а моттиг хиннац магистраль цlенхаштта теlха.

Амиа газопровод меттахьа а болх беш а хилархах доьлаш дац гlулаих. Лоархlаме да экспорте йода газ дика хилар. Из хlама зувш даим лабораторин тlахьожам доттабу газовикаша. Хьеж ерригача компанентий процентин состава. Болх беш я газах боалла дош дlабоаха установка.

Николай Гилецкеца цхьана компрессорни станце территоре тlа гlолла доладу тхо. Хозаш да болх беш долча моторий тата. Урагlа яха лаьтт низ бола газовни турбинаш чулатlа цехий lалаьмате йоккхий корпусаш. Зlамига дlахо ваьлча — градирни. Цига шелду тlехьагlа компрессораша чура хьайоагlача газа температура 30 градусага кхоачеш лоьхьеш дола хий.

Компрессорни станци бокъонца лаьрхlача — бlарча завод. Хlаьта цунна гlулакх деш йола персонал геттара кlезигъяьй.

— Тха ерригa производственни процессаш дукха хlама ва эшаш йоаза автоматизаци яь я, — кхетаду тхо гlулакхах управлене начальника. Саго де дезар приборешка гойтачунга хьежар да. Автоматико регулирова ни ю турбиний балха режима. Лоаттаю хиза езаш йола газа давлени температурен.

Чудоал тхо цецвоаккхаш йоакхача машинни зале. Укхаза латт балха овсарле лаьрхl йола газа поторни нагнетателаш кхестаю лах турбина. Алхха цхьа саг ва ноецеш кхоачалуча шерача кора тlехьашка гуш, управлене пульта тlа вагlа из. Цига яр Керттера щитова станци.

Диспетчерски пульта тlарча приборий болх зувш волча воккхагlа волча машиниста Черненко Анатолена моллагlча минута хов малагlча механизмо болх мишта бу. Турбиний балха тlа хьожам лоаттабу 60 параметрагlа хlана лоаттабаш аьнна. Вешта, нагахьа санна миччa бесса нийсденна а нормагlа доацаш дола хlама нийсделча, датчикаша цу хьакъехьа диспечерга зовнаца е сердалонца хоам бaь ца lеш. Шоай болх бе йолайолийт йоагlаш йола лорaяра устройстваш.

Черненко Анатолий предприяте дикагlа болча специалистех лоархlаш ва. Из бокъонца вола ший гlулакха говзанча ва. Ший хана газопровод хьалъеча болх беш хиннав из плотник а волаш, цул тlехьагlа гlишлонхочун-монтажника специальность кара а ерзаь компрессорни станце корпуса пенаш хьал деттар. Хlаьта хlанз пхелагlа шу да компрессорни установкай машинистий курсаш йисте а яьха, цу цехе ва болх беш вола. Анатолий Одесски мехкдаьттан газен техникума заочни отделене студент ва. Цун чота тlа массехк эзар сома маьха экономически эффект енна массехк иттаи рационализаторски предложенеш я. Къа дика хьегарагlа дукха ха йоацаш Къахьегама Цlеча Байракха орден еннай цунна.

Доккхий правительствени совгlаташ производстве хьалха латтача кхыбараш а деннад укхаза. Царна юкъе ва Джугиля Юрий, Бобаль Ярослав, Пешта Юрий... Царца нийсбала гlерташ КПСС XXVI съезда баха боагlача бесса духьала бахара яьржача социалистически яхьа юкъебахаб берригa газовикаш.

Юрий БАРАНОВ,
АПН корреспондент.

ЧЕЛЯБИНСК. Трубни промышленноста Уральски lилма - тохкама института электрохимически тохкамий отделе кийчъяьй сварка яь йола турбаш мукх юьргйоацаш турбашта тlахьекха лаьрхlа состав. Цу тайпара турбаш дукхагlа яхаш хургья. Из технологи юкъейоалаяро торо хулийтаргья мелиорацеан газоводоснабжении эшаш йола турбаш массехказа чlоагlагlа хилийта.

КПСС XXVI съезда сийна къахьегам вахте а этта институтан коллективо хьалха институтан опытно-экспериментальни заводе мукх юьрг йоаца турбаш арахецаш йола кхаьа этгара хьалхара установка.

СУРТА ТlА: мукх юьрг йоаца турбаш хьеш йола установка.

В. КЛИЦИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛИТЕРАТУРА ОАГІУВ

АРСЕЛЬГОВ Юсуп.

ЛЕНИН

Бер долча хана — берашта юкъе,
Цун себер, хьаьнгал тІех дар.
Херцено синош Іовелах дукъе,
Из — синош хьеста малх бар.
Болхлой бала деим чукъуллаш,
Сердалгахь буллаш ший никъ,
Хал-халагІ йолча ше хьалкевуллаш,
Дустар цо цар зала дукъ.
Хаикъ белах дакхар ший дег чу лоаттош,
Боадонах ялийта вай,
Къамашта юкъе цо вошал котташ,
Къовсама паккху цун сий.
Цо массагІ укха, небахте лакихор,
Хьалихадеш беркате ги!
Мел лайне бале цо качарбаьккхар,
Къоагадир вай Россен ди!
Къона мел барел — Ленин ва къонагІ,
Дийна мел барел — дийна!
Цун парти я вай лорадер вонах,
Ше вах — вай кхелах нийне!

БЕЗАМ

Шераш дайдде дІадехед,
Къонал йодаь.
Езар, безам гІадбехеб,
Воайла ворадь.
Юхь тІа шуенаш дувшарах,
Мелдаларах гош,
Къанел кІийпан хуашарах,
Безам дег чу зош.
Дицде йиш йий дІадехар,
Вай къонала зов,
Воайла хьежаш ха якар,
Вош докедь ов?
Шераш доахаш кхе а ба
Безам боагабир:
«Хьежал, — яхаш то а зов.
Кхычахь маьрел дир.
МассагІ лайнад дика, во,
Хуацалуш са кхел?
Кура вуллаш, хоташ бо
Модз а сим аз мел.
Хано гулдаьд вобораш,
Селтош нийсса букъ.
Къонал къонье бец лораш,
Дайлургдац вай дукъ.
Теша, хозахет хьо гуш,
Аз хьох бехкхац бехк.
Дего човнех къер ца луш,
Уйлай говреш кехк.
Дахар-денар дагакхувл,
Белош велхеву.
Човнашта цар шоай гел къуал,
Хьесташ безам лу.

АХИЛЬГОВ Микаил

Эггара хьалха

Даьхе эза сона
Эггар къалхе.
ФуннагІ дарех со
Сей уйле
Хуацаш вац.
Даьхе эзе сона
Лаьчане тхьам мо,
Сага фо мо,
Аз цун хозал йойтергьйц,
Даьхе эза сона
Маьлхаца гІотташ.
Цунца елаш.
Тхьовсача хана
Цунца кхет сона
Набара тар.
Даьхе эза сона
Эггар хьалха.
Из ца йийзача
Дезалургдацар
Кхы мел дар.

Хоза кхаьш

Сецца денече оалхазаро
Аз сай ши бІарг беллапехь.
Кхайкедир сога, сагот ма де
Даьхас текан а ираз пех.
Никъбуллачар сога хоембир,
Гуаниш, лоамаш кедадеш:
Маьрша хургда, новкъост, наькъеш,
Хьога лекхаленеш хьеж.
Маьхкаш йоттачар сога елар:
Техан а толам баьккхеб оаха.
ЗІамга, воккха маца кургвец,
Кхера везаш вац хьо цох.
Цхьаннаьх керда гІала йилла,
Цигтар лоапехо цІаоагІа.
Вокхнахь — бараште школа хьалтъа
Болхлой ба дІалуш цун дІоагІа
Почтальона дахь газеташ,
Цар тІа доацаш хІама дий!
Тахан хьанах турпал динне,
МалегІча юрта чудийлад хий.
Деш, аз цар тІа: гаьнарча мехка
Іворжа боадо пелзееш.
Неха керда наькъаш даха,
Вошал, Машар кхайкабеш.
ТІам тІа вахха вайнар коравель,
Дийне висоа из ца вувш...
Дунен гІозал, бегь тІа ткир мо
Со дага тІа шортта юж.

Баркал ала

Баркал ала шоадан хи къург немча
Нагахь молаш хуле хьо хьоганча.
ХІара сага дег тІер баркал ела,
Цо дІабоахкхаш хилча хьайгар бала.
Баркал ала оаш йолча йоІа
Цуньар безам дІа ца бойташ лекъа.
Баркал вало беьца мергІинг хьеста,
Хьоца безаме хургда из къьастТа.
Баркал ала хьаша-да чувеча,
Иппаш доахаш чІагарг юхадеча.
Баркал ала хкеваьча нанна, даьна,
Ваха а церца, пеле а геттар гаьна.
Виц ма лалахь эшача баркал ала,
Цо летабу хьона дег чу гІоза ала.

ГАГИЕВ Гирихан.

СЕРДАЛО МУКЪАЙОАХАРАШ

Шийлача лаьттингара
Мехкдаьтта хьадоах цар,
КІоарга доаллачар
Из мукъадоах цар.

ХІаьта мехкдаьтта —
Сердало я.
Вахар сийрдадоахаш йола
сердало,
ДерригагІа де ховаш йола
сердало:

Чархаш — кхестийта,
Самолеташ — гІеттае,
Доазув чІоагІде,
Хенех — херх хьекха,
Даар кийчде,
Баразкъаш — тега...

Ала дац, дика хов
Цу сердалонна кхахьега.
...Сайрийна,
Са лоалахой
Балхара цІабоагІа.
КІаьдвалар-м гац
Цар юхьмараш тІа,
Къахьийгадале а чІоагІа.
Тамаш йилла хІама дац...
КІаьдлуш хулий
Сердало мукъайоахараш?
Мукъаьаьккхача
сердалонца
Вахар сийрдадоахараш?
Царна духьала арабувл
Кулгаш бедала доахка
истий,
Кортош кІайденна дале а
БІаргаш къона дола
ноахой,
Харбаза дакъилгаш

Бе доахка бераш,
Іасаш бе йоахка къоаной...
Уралаттачар
Кулгаш тел
[illegible],
Іохайша багІараш
хьалгІетт.
Массане а моаршал хетт
царга.
Мукъаьаьккхача
сердалонга
Моаршал хетт.
Нах — хозагІа хулийт
Цу сердалоно,
Даьхе — низ болашагІа
хулийт,
ЛанхагІа хетийт сигале,
Дуне паргІатагІа хетийт...
Со а ва
Стихай сердало

Дег чура арайоахаш,
Боадоно дІалаьца наькъаш
Цу сердалонца
мукъадоахаш.
Сердало мукъайоахарий
Воша ва-кха со тІакхха?
Мехкдаьттахошта лоаца
боакхачо
Сона а лоаца баккха.
Дика мел бола нах а
Мехкдаьттахой
вежарий ба:
Шоай бІаргий, кулгий,
дегай
Сердало гучайоахаш
лелараш,
Из сердало Даьхенна,
халкъана
Камаьрша дІателараш.

Бованй шоана
Сердало мукъайоахараш,
Мукъаьаьккхача
сердалонца
Вахар гІоздоакхараш?

А, пхьарматаш бац уж,
Даьлашкаш
ЦІи лечкъаеш бола.
Кхыбараш санна
Къахьега нах ба уж,
Кулгаш тІа шоинаш йола.

ДІаергда аз шуга
Уж малаш-б,
Шоана ца хой:
Са лоалахой ба уж —
Мехкдаьттахой.

Уж ба лаьттан къайленах
Вурув деттараш —
Кхычарел тІехьагІа
Іобуешараш.
Кхычарел хьалхагІа
хьалгІеттараш.

КОДЗОЕВ Тимур.

ХЬОГА ХЬЕЖ СО

Аравла тхоесаре,
Хьога хьеж со.
Селхан къийсачуа
Котъалиннай хьо.

Деррига седкъий
Гучадаьннадац,
Ала мел дезар
Вай аьнндац.

Іа сона гешт да
Аз хьайна мо.

Шаьта дитт да
Вай эгІазло.
Хоададергда вай цо
Гаьна йоаль.
Ма бита вай безам
Боадон доале.

Аравла тхоесаре,
Хьога хьеж со.
Селхан къийсачуа
Котъалиннай хьо.

РЕЦЕНЗИ

БЕЗАМА — ГИМН, КЕТАРЛОННА — ВИЙ

Нурадилов Ханпаший цІерагІча Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен театре гІалгІай театральни труппа хьайийлла хьо шу совгІа ха яьнналле а, кІезига гІоздоах цо вай дог хердача спектаклашца. Цу кхаь шера цхьан сезоне гойта эза спектаклаш гайтанц цар. Тахан уж кхоачамбоацараш къастадергдац вай, цун бахьанаш леха а уж къоастаде а гІертаргдац, уж лаха а къоастаде а декхарийла кхыбараш ба. Цудухьа из царна а дита, вай тахан дувцаргда цу труппа «Кетарлой безам» яхача тІеххьарча спектаклах лаьца. Из спектакль гІалгІай труппо хетаю уйх шера вай берригача советски мехка кхайкаль чанхйоахилаш йолча Германски Демократически Республика драматурге фестивала.

КІоарга а чоалхане а бе трагеде чуловцам. Цхьабакъда, XVIII-ча бІаьшере ваьхача сийлахь-воккхача немецки поэта Шиллер Фридриха цу шийна трагеде тІа оттаеш йола проблемаш тахан а тІехьа вайнаьха вахаре нийслуш я: шоайла деваш дола зІамигга саги йоІи вІашагІа ца кхетийта, цар шоайла бола безам ца лоархІаш. тайпан ва-вац, эздий ва-вац, хьал-торо йолаш ва-вац, яхаш хетташ, «хано юкъеболларгба» из безам яхача теорен духьала бувлаш дукхача наха даьхьаздоаких къонахар вахар. Шиллера йоах адамашта юкъера искусствени йовкъаш дІаяха еза. Дунен тІа мел долча хІамал хозагІа бола безам, дохор кхераш лорадуфу санна, лорабеш лелабе беза. Цу пьесон спектаклон гучадоах сий доаца, бІеха, эздий доаца гІулакхаш, айду, лакиду сага сий, цун эхь-эздел. Цо хьабу вахаре нийслуш долча дикачунцара, цІенчунцара, сийрдачунцара безам, кІоаргъю философски уйла, гоамду эздий доаца тІулакхаш. Саг сий лорадеш, дикагІа, эздегІа лелара тІаьхьех. Уж уйлаш дика йоаих театро, йиаза гучайоаих вайга — зрителашка.

Нагахьа санна Фердинанда (арт. И. Беков) безам, кхыдола сага эшаш а цо лоархІаш а дола эздий гІулакхаш хилазза дагадоаца, Іаламо денна, цхьанна а хІанах хуеца йиш йоацаш дале, цун дада — Президент фон Вольтера (арт. Р. Боков) уже адамий деза гІулакхаш вахаре цхьа пайда луш хила деза.

Цудухьа гІерт из шийна воІа герцога фаворитка Леди Мильфорд йоалае. Даьна бе бакхаш дац из герцога езарг хилар, из йоалаеча шийна воІа пІелгаш тІаьхьувкхаргдоагга. Из дац цун дага дар, уж-м давсса хьабараш дар: цун воІо из Леди йоалайой, Вольтера герцога ер йола влиянии чІоагІлургвы, вкІий марьера дика хургьа. Бакъда, из тайпа шийна эхь-эздел дохадь, шийна сий доадь, шийна Луизацара (арт. Т. Яндиева) дега цІена безам бехна вахаргвола саг вац Бекова Фердинанд. Шоайла духьала отт вахарцара ши позици: динадар, цІенадар, бІехадар, къьизадар. Наьха езарг йоалае мегаргьа, йоах Вальтера. цхьабакъда, йоалаз мегаргьац хьайна езаш йола хоза, къона йоІ, хІана аьлча, из аристократка яц, къеча наькъа йоІ я. Цунца ха дикха мегаргьа, бакъда, шийна сесаг е мегаргьац. Цудухьа ше мел яхар деш вола шийна воІ, шийна мел чІоагІа из Луиза езе а, цо ше яхар дергда мотт Вельтера. Шийна хьайкъалагІа, Леди Мильфорд йоалае яхаш, Фердинанда ше дер доккха дика лерхІ цо. Даьна-м хац сона, деррига дуненна духьала оттаргвоалаш вола зІамига саг ва Бекова Фердинанд. нагахьа санна харцо, хІилла,

Луиза. Тайшаболх юкъебоалабаь а эхь тІатесса а Фердинандага Луиза йитийта, из шийна йоалае дага ва из. Цун Луиза еоалга дац из. Мильфорд йоалайой шийна вийна хургйола карьера Вальтера санна из хова йоІ Луиза шийна сесаг хуле из бахьан долаш шийна гІулакх тоалургдолга хов Вурмона. Цудухьа шийна хьаикио Вальтера лехар санна цу моллагІча гІулакхах хьабоала пайда ба Вурма лехар а. Цхьабакъда, цул тІехьагІа шийх беларгболаа нах, шийна тІаьхьувкхаргдола пІелгаш дац цунна дега. Из деррига а цунна цун хьаннмеи цхьаккха мораль йоацилга, нравственни бола эаІапхой уж болга да.

Дукха хІама бІаргадайна, дукха бала, гІайгІа техха саг ва Хадаева Миллер. Эхь-эздел, хьаькъал дола саг. Шийна са санна шийна воІ Луиза езаш. Тайшача балхаца Луизанен Фердинандаи юкъе Вурмас тесса питам, цар безама юкъе цо елла юкъ, Луизагара из сагото хьаэшаш, цунна де шийна доаца новкъостал дагадехе, делхача дегаца, гІайгІано хьалдизача бІаргашца клетки чу деллача хьамилга санна сагот денна йоах цо Луизайга: «Хьайна дезар дІаэца, бакъда, Фердинанд хьона вала ниа бац са». Човхиначе дег чура доагІаш да Хадаеева уж дешаш. Дог деха, корзагІеьвина, ше доккхал деш мел хиначох ваьна, дунен чам байна гу вайна из финальни сцене, еннача Луизана тІера дІаводаш. Цу хаина, бе делла тоІадича санна корзагІдаьве тохалу вай дог а, де хІамц а доацаш къахет цу тийшача балхо бала тІаоттабаьча воккхача сага. Харт аьле дагаотт: хьастара хийна санна цІена хиина, бІаьстанара зиза санна хоза хиина Луизайи Фердинандеи из боккха безам бІехача, къизача наха мишта бохабир берригача вайга дІакхайкаде Миллер вода яха уйлаш.

Іалаьмате дика да уйх спектакле художника А. Шапиро кхелла художествении сурт-сибат. Артисташта ловза атта хургдолаш цо юкъеяоалаьр ши-кхо деталь марайц уххаза. Цул совгІа, Іалаьмате дика норадаьд художника решетка хьисапе цу спектакла бІаргагуш дола сурт-сибат лала. Цхьайолча захьа цу решеткех коаналараш хул, эшача хана цІена пен хул. Питаме бола вах юкъе баьлча цу решетках тарлоцар тийшача балхах хьахиина гизгий маза из болаш санна. хІаьта Луиза, Фердинанд, цунна юкъе гучабаьлча цу решоткех клетка тарзу: арадовла низ тоьаргбий-хьогІ шоана: кетарловах, тийшача балхах котбала низ тоаргбий-хьогІ безама, аьле хетаду.

Дунен классически драматурге эггара дукхагІа езачарех цаІ я Фердинанда роль. Хана йІоахалла дукхача артисташа ловзаьй из. Шийна тайпара хоаеи динен ловзаю из роль Беков ИбрахІама а. Къонал, эхь-эздел, боаданца къувсаш бола лотабаь кІерам санна, цхьацца харцонца, зу-

тайшаболх дергара шийна гучабоале хІаьта а вета а.

Магац даьна шийна воІ цун безама тІера вахкха, тІаккха кетарло, тайшаболх, питам юкъебоалабу цо из юхатоха ра. Цу гІулакха цо оарцагІ воаких шийна секретарь Вурм (арт. Р. Наурбиев). Цхьаине бІехача, эсалча, дегазача гІулакхах дог кхаргдаргдолаш саг вац Наурбиев Руслана Вурм. Цунна шийна а са-

ламца машар хургбоацаш, нийсхо, бокъо бахьан долаш шийна са дІадала кийча вола саг ва цун Фердинанд. Луизапара шийна безам хІетта хедадениа зиза санна лорабу цо, из лорабе шийна вІаштІехьа ца даьлча шийна са а дІалу из безам бахьан долаш. Цун деррига вахар, цун деррига гІулакхаш цу безамца дувзадениа да, малх боацаш дуне мегаргдоацаш санне из безам боацаш вІаштІехьа хургдоацаш лерхІ цо шийна вахар. Из безам цунна — мецвенначча сага — йола да хІама, шелвеннача — лоталь пишк, наь хоагІачов — кхийтта мерза тар, баьдеча цІагІа — сета сийрда лампа.

Психологически майоагІара дика ловзаю из роль ИбрахІама. Цул турпалах тешаб деташ. шийна дага лаьтар а уйлаш а кхеачашье, дог цІена. хила йоагІа курал йолча цунна тера хила безам отт. Чулоацама кІоаргаленга кхоачаш - чанхйоаких Бекое ИбрахІама финальни сцена. Яндиева Тамарий Луиза безама кхелла хьаэнлг да. Цхьабакъда, цо дика хьетаду руанкъаш хьакъе Фердинанд шийла дукха- лакхехьарча цІагІа тІа латтилга, атта шийна ираз хургдоацилга. Цудухьа массаза а гІайгІано бизза боацача тешамо дузадь да цун бІаргаш. Цунна ловра бІаьхийи къеи боацаш нах цхьатарра бахар. сословей йовкъаш дІа а яьнне уж вІаши нийсбалар.

Дика ловзаю Леди Мильфорда роль Эсиурзиева Любас. Цхьа моллагІа йола герцога фаворитка яц из, кІоаргга трагически вахар дола саг я. Аз югаргьа хьо яхаш Іеха а яь, цул тІехьагІа шийна езарг яьй цунах герцога. Бовахьа лелача тийшача балха къезал гучайоаких цун Фердинандо. Цунца хиначча къамаьло дукхача хІамаштa хьаделл Леде бІаргаш. цудухьа кхьбараштa тІаатта бала гургбоацаш. Фердинанден Луизайн ираз дохадара бехке ца хила дІайода из. Дика сурт-сибаташ кхеллад уйх спектакле кхыча артисташа а къаьстта а Боков Руслана (Президент фон Вальтер), Булгучев Хьажбикара (Вурм). Чулоацам дика боашхашн сакъердаме мизансценаш увттаешн. трагеде боадони сердалони оагІош дика гучайоахаш спектакль я Цицкиев Мухьмада вайна оттаяьр. Цхьабакъда, кІеззига кхоачамбоацараш а да уйх сакъердамеча спектакле — дикцн. Режиссера, актераша тІатеІІа боах бе беза уж кхоачамбоацараш дІадахара.

Бек АБАДИЕВ.

СУРТА ТІА: Луиза — Т. Яндиева, Фердинанд — И. Беков.

ПЛИЕВ Мухьмад-Сейд.

ДЕГ ТІАРА КХАЛСАГ

Кхалсаго веьа со, кхеваьа,
Веха цо ваькихае наккъа.
ГІайгІа тІаечa теваьа,
Дийкъад соца шийна дакъа.

Кхалсагах тІаккха хьийгав,
Безамо цо луш йІоехал.
Из везаш лаьтта пийгав,
Цо дег чу лоаттош ховзал.

Кхалсаго наькъаш дезнаш,
Уаттаьй леиха карташ.
ТІаккха цо мархІеветхаш,
Даьхад шийна дІайха барташ.

Кхалсаго цІе-кІур долаш,
Хоаваьа со лаьтта веха.

Езанун безам молаш,
Атта да шийна кха аха.

Кхалсаго, хьа аз, холаш,
КІенташте деннед вахар!
Цох мара дац вай лелаш, —
Из йоаца цІа да Іеькара.

Беркат да кхалсаг, сердал!
Дегашка доалл цун зиза.
Вала а чІоагІагІ бердал,
Хургвац из езар къиза.

Моттийта лелаш воацаш,
Дег тІара кхалсаг езар —
Лаьттара зулам оачаш,
Дийхзене дагар хьежар!

ЕЗАР ХЬО ЕЛАЕЛЧА

Хьо елаелча гаьнашта
эзаш ду.
ЧІоикаш эттІаш.
Хьо елаелча кхокхорчаша
хелзар ду
Шоай тхьамеш детташ.
Яхаш мо «Хьо Іочукхоеда»,
ЦІендале дек поаман
шоэде.
Дорхьенне са уйлаш екъ.
ГІозаьяле аз бІаргаш лекх.

Хьо елаелча, ер доккха
дуне дел,
Шаьье а ухаш.
Хьо елаелча, адамо безам
мел,
ДІаьле мукаш.

Яхаш ма «Хьалхара сага»,
Дийкзе къег сигален бога.
Шийна сийрда седкъий цо
сог,
Лаьттанца хозьале мог.
Хьо елаелча, дег чура
мали гІотт,
Тхьамаш тІа даьле.
Хьо елаелча, боадонна
мохк лу готт,
Йод фетах еьле.

Лоаш кІера сог шоайна
вешар,
Лаьттан тІа бос мерза
машар.
Безамо ду вайна доал,
Дег тІара дешаш вай оал.

УГУРЧИЕВ Азмат-Гири.

Са бока берел кхийсте
Шолма егагІа,
КІаьда, мерза хьийста
ГІоза наьмеча.
Со тахан юхаенне
Шоа бІарг тоэре
Тоьал гаьна лийнина,
Гаьна, шок къаьста.
Мичахьа со хиларах
Шуца дог хиинад,
Со гаьна валарах
ТІаувзаш хиинад.

Наьна йІле санна
ТалгІено тоам бу.
Ла хьо пелий, аьина,
Сога хаттар ду.
Вай хьо ираз долеш?
Лоамаша сога тоатт.
Аля къайла йоацаш, —
ТалгІи духьальотт.
Санна ду оаш хеттар,
БІаргагаций ца!
Хьежал, укх са юхь тІа
Гаций са ираз!

ХЬО МИЧАХЬА ЛЕЛ?

БІаьсти делза мела догІа
Баьца эшаш санна,
Эш хьо сона тахан чІоагІа
Бера нана санна.
Эш хьо сона дІайхеча
дийнахь
Шийла Іиндаргl мо,
Безам ба са сомегІа-
гІанахь
Хьа амат бІаргего.
Хьо мичахь лел, дега езар
Со мишта хьегавеш?
Іа хьанна тел из хьай елар
Цу кхычун ираз деш?

Дицденнад-те боавий
эзаш,

Из вай хьалхара
бІаьсти!
Я вай безамах
гІоздуелаш
ГІелма чу якча
седкъий!
Къаьра зиннаб ГІелма йиста
«Везе» яхаш бна дув...
Жолиьорг сона лакхе
кхийсте
Йода дага техе юв.
Тешаргвац со фуххе
дарех
Хьо сайна бІаргайоалце,
Тешац безам Іа
бицберах,
БІаргашка хьежалце.

АМИРОВ Шахмарза.

САГ

СагІ Дац из моллагІа доа
доки.
МаІан де цун чоалхоне.
Уйла ца еш цхьаза из
доаих,
Доацаш вІалла лайдене.
Дезац але «саг ва» аьнна,
Дувхар хоза цун да аьнна.
БарзкъагІа нагахь воакхе
магІа,
Воаих из ваьькъал деце
эгІа.
Цхьаккха моттиг яц саг
хиина,
Шера хабар цо дуец аьнна.
МассагІа хул оалаш баьреш
Дешаех де гІерташ даьреш!
Хул саг лаьрхІа ахча лахаш,
Дерриг ираз цунца лерхІаш.

Хьанна хат доаш «саг ва
аьлиа»,
Ва аьнна из доланш ахча!
Хьинар, гІулакх цунга дала,
Балха яхье йоаза совле,
Ишттавар ва саг вола саг,
Ишттачох оал «Ба из цхьа
сийгІа
Саг ва яла эздий оамал,
Шийга доахка денел,
майрал.
Даймохк, шийна халкъ бахьан
долаш,
Вала шийна са дІалургдолаш.
Фуд керттера сага мах бер,
Цун сий лакхдер, хьаза саг
вер?
Из да езар Нана-Даьхе,
Волаш массаз а цун маьхе.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

Сардал эгІазвахар

(ДІахододар. Доладур 5 февралe араьннача номер тІа).

— Укх цІагІа хІана венна ях аз хьога, дай! — цІогІа хьенхар Сардала эгІазвача санна. Шийна кІал хьатта гІанд Дудийна тоха аьнна лаикха айдир цо. Бакъда, цхьан кулгаца цун пхьарс а лаьца шоллагІча кулгаца оазадь хьадаьккхар цунгара гІанд Мадинас.

— Дади, дади, мишта мегаргда... Хьо-м вІаштІехьа вац, — елхача кхыьчаэр Мадина. — Сабаре хила ма везий.

Кхыметтел ше вагІачара хьал а хьаьнар Дуда. Сардала дувцачох вІалла доц а ца хеташ борд - бордагІа веле а къежаш вагІар из.

— Хьадад хьа соцара гІулакх, ва даьна наІалт хиларг! — йоІа карара вала гІертар Сардал. Дудийна тІаьхача гІертар. — Хье дийна волча хана са вов хьай ког ма балахь!

— Хьо ца гича ца мегаш вене вац хьона со хІанз а, — Сардала еча яппараша сабарах воханьацар Дуда. — Со-м хьога хьай ма дІаэца [illegible]... Кхоана со дІаводa хьона, сона доагІар хьа а да, хьай жега хьажа саг а [illegible].

Цун вІалла уйла я яьцар Сардала. Шийна мишта хувцалу а ца хоаш уйла хувцаелар цун. ВІалла ца хиача санна дІадаьлар эгІазвахар, цун метта мер чу ессар йоккха сагото. ХІанз цун фу де йиш я жена, цун малав жега вахийта, духьъал ше ца вахача. Ше гІолга а цхьаккха хІанан духьа тарлургдолаш дац. Фу хул, мала хул ца хоеш корзагІдаьина хьуэз деррига дуне, тІаккха цу юкъеда мишта мег цІегІара дІавахе. Жега вахийта Іу лохалга а атта гІулакх дац хІана. Дуда санна цхьаццанаьхa дІатардала гІерт хІана берригаш а. «Пайхамара аьннача тІаьхоачаш латт деррига а. — шийшийца уйла йора Сардала. — Аьла вар лай хулаш. лай волчох аьла веш зама йоагІаргъя аьннад пайхамара».

Мелла сагот дарах, уйла ярах дагадоаш цхьаккха хІама дацар. Цхьаккха доал а доацаш жа дІахецилга дулургдолаш хІама дацар. Массехк дийнахь - мукъахь а ма тешарг а волаш саг вацар Сардала гаргарча вахах а.

— Къамаргеш тоІа ца еш са садоакхаш воал-их хьо, — бІарахьежар из Дудийна. Цун бІаргашка ххелка шийцара эгІазал гора Дудийна. Бакъда, из эгІазло [illegible] тернал а яцар цо.

— Аз фу даьд хьона?.. Венна дІавалларца хьона жега воаллергва аьнна а мича вахав со хьа жега... ХІара сага шийна аьттув бар лех, из да-их аз леладер а.

Цу къамаьло саІехам беча дацар Сардала гІулакх. Хила баха кхера санна довча кхаьчадар цун жа. КІираина, бетта Дудас сабар дича-м цунна жега валле кхы саг корава а мегар, бакъда, Дудас кхоана дІавода ше яхаш хилча цхьаккха де хІама долаш вацар из.

— Хьа бехк бац, — корта чу а баха вагІар Сардал. — Деррига дуне харцахьа даьлча хьа а корта хьайзаб-их... Вешта ма доаде йиш йолаш-м [illegible]...

ЦІагІа таьзет эттача санна хетийтар Маккийна маІача наха деш долча къамаьло. Тхоесара миссел сагота, уйлах веха цІаикха а вайнавацар цунна мар.

— Оттаве Іу коравалцца со хьаика мегаргьац цу жега, — къамаьла юкъейиккхар Макка. — Сон Мадинан хьалгІоргда-их лоам... тхоашца Жабиг а волаш, — тІатехар цо.

Кхаьлача дийнахьа малх гуча а баьнна сийрда яьлча санна хетаделар Сардала. Гира боккха мухь Іобаьлча санна паргІатаьнна доккха садаьккхар цо. Ах сахьат хьачха из йе а ше кийча хиларах вицелча санна раьза волаш бІарахьежар из сесага. «Из дагадоха а хьаькъал дІа мича кхаьчар, — ше шийна раьза воацаш уйла йора цо. — Сол маькъаргІа я-их Макка», — хІанз геттара раьза вар из сесага.

— Геттара дика мегаргда. — хьаллаьцар цо сесага аьннар. — Аз сихха дІа-хьа а ваьна жега вахийта Іу лохаргва... Дукха хили дезаргдац шуя-м цига... Со се а ухаргва хаст-каста шо долча.

Дудийна ховра лоамашка жа доажадега кхалнаха дулургдолаш гІулакх доацилга. Листа хьу хиларал совгІа, кІезига моттигаш хилацар жена бертий тІагІерташ а. Къахийтар цунна Макках. Массехк шера ер Сардала жега воаллаш цкъа шийгара эздий доацаш доц хазийтадацар цо цунна. Из шийна маьрвоша волаш санна массаза а Дудийца гІулакх лeладора Маккас.

— Из хьа болх бац, Макка, — ваха аьнна хьалгІеттар Дуда. — Долче, сихха хьайна жега валла саг лаха... Из хьона коравалцца аз доажадергда хьа жа... Сона тоам хеташ из бала Маккийна хач болла, — кхыметтел Сардалгахьа дІа а ца хьожаш араваьлар Дуда.

— Даьла раьза хила хьона!.. Ма доккха гІулакх хилар цунах, — Дудийна тІехьа ловца баькхар Маккас. — Со-м дуне готлелча санна хеташ ма яІарий.

Массехк минут хьалха Маккас жега-ше тІоргьа аьлча из шийна чІоагІа дика хийтта хиларах вицаелар Сардал. Юха а эгІазвахар из сесаго Дудийна раьза йолаш доцш аьнна хиларах.

— Даьла раьза ма хила хьона а, цунна а! — тІечайхар из Маккийна. — Дикка воллаше а тІера цІоха лаькхача дог Іабаргдацар са цувах..., Со къонах вац хьона тахан сайна цо баь бохам бахьан долаш велха-м аз из ца воІ, — хьерам тессар цо. Маккийна доц хетиизар цун кхерамах. Сардала шийна а хацар ше цунна фу бехкам бергба, бакъда, мелла бІехь хиларах Дудийна деча зуламa юхаваргвоацаш дагахьа нигат чІоагІденнадар цун.

— Іа дувцар-м доц доацар дар... Венна дІаваллалца вай жега валла денхарийла а мичав из, — мара саІехам бе, не халахетарах ницве гІертар Макка. — Шийна аьттув бар лех хІара саго.

ХІанз со йоацаш а доаш тарлургба ераш аьлча санна Жабига кулг а лаьца араьлар Мадина.

Дага а доацаш арара йиш чухезар Сардала.

Ма летал, хІай жІалеш,
Латарна йоал йоацаш,
Маларна кеп хиина
Са кІорни доагІаргда.
Дешарна шаьра ва,
Меттана говза ва,
Занятие дІаьяьдче.

Са везар воагІаргва, — йоахар ашаро тІехь-тІехьа гарга а йоагІаш.

— Малав из вай йоа йиш лекхар? — цецаьлар Сардал, из кхоачаллалца ашарга ла а дийгІа.

— Сона-м хац, — хІаьнгагІа цецъаьнлацар Макка а. — Шиь-м ва уж.

ШоллагІчо «Іа-Іа-Іа» яхаш тІехьа оаз ахийтар мара илле дешаш дахацар.

— Коа йллк доахилга мара кхы хІама дисадацар сона эшаш, — чІоагІа раьза хиланзар Сардал. Хьал а гІетта араваьла дагахь наІаргахьа дІаволавелар из, — футтарайна ца дича ду хІана дий из.

Бакъда, Сардала аравалай кхелехь цхьаккха хоттам а боацаш хьалха ГІойтамара цунна тІехьа Саварбики цІагІа чубайлар. Шийна мархІа ахкха воаллаш санна гарга а вена хьалхашна дІаттача ГІойтамарах йоагІа къаракъа хьаж лоа а ца ена тІехьашка наьлар Сардал. Сов эгІазваха ГІойтамарга вобаге тоха дагадехар цунна, бакъда, эшача из накъаволаш хилар дага а деха, хІама ца олеш сетехар цо. Цунцара Саварбик вуллавелча санна наІара юхе дІаэтта латтар. ВІаьха цунна бІарахьежар Сардал, бакъда, из мехна ва аргдолаш цхьаккха хІама ходалехзар хьаж хьанхетаргйоацаш гайно вар цунна Саварбик, цудухьа цІагІа яьржа еррига хьаж ГІойтамарах йоагІарг лаьрхІар цо.

— Шо дар уж ара йиш лийнхараш? — ГІойтамаре кІирвенна бІарахьежар Сардал.

— Дикача илле хелхавала дог оттийт, велавала дог оттийт, — лакхе а баьнна Іохайра ГІойтамар. — Макка, Іа бехк ма баккхалахь, бакъдий аз яхар? — фусамнанне бІарахьежар ГІойтамар.

— Вай дахалда да-их, Кайлий мар, цІена бакъ-м, — хьаьша болча тоама елаелар Макка. — ЦІакхха а бакъдар мара хьона ала а ма хац... Аз сихха дав хІама кийчдертда вайна, — пхьегІаш лоетторгигахьа дІайийрзар из.

— Кийчде Іа, Макка, кийчде. Сай даьх ма идеталва со, хьол дика а йолаш сесаг укх юрта цхьаьнха-и йоалле... Духьъал Сардала сесаг хилар — из да-их хьа кхоачамбоацар.

— Мар а'дала веннар мара хила йиш яц... Вешта аз-м доккхал ду се укхо энкха ца ярах.

Маккас тІеххьара дешаш аьннадецарe жІале бaге тоха кийчвенна латтар Сардал, бакъда, цар кІеззига саІехам бир цунна.

Массаза сатохар Сардала ГІойтамара бегашта, из вІамигІа вале а, торо йоацаш вале а эгІазводацар из цо еш йолча Іоттарашта, бакъда, сесаг а йолаш цо шийца бегаш бар новкъа дар цунна.

— Ишта къаракъ менна а волаш хье наха бІаргавайта эхь хетаций хьона? — Іоттар йир Сардала ГІойтамара. — Вусалба ма вий хьо.

Цо яхачох ца вашаш санна кулг достадир ГІойтамара. Цхьан лоархІам болча хІаман уйла еш санна корта чу а бахийта йист ца хулаш цхьа юкъ яьккхар цо.

— Къаракъ — къонахчун паспорт да оалаш хезадий хьона? — велавелар из Сардалгахьа дІа а хьожаш. Кисара хьа а» яьккха ястанза йола къаракъа шуша истола тІа Іоттайир цо. — Даа хІаме хьадаллалца уйханца сона кхалла хІама я Іа, Макка... КІолд а мегаргъя хьона, соа дира ца хилча.

— Аз сай цІагІа молийтаргдац хьога къаракъ, — сихвелар Сардал. Ва а во венав хьо къаракъ менна волаш... Даьлах дІахаьдача йаьха гІулакх да къаракъ мелилга.

ВІаьхха велавелар ГІойтамар. Ше истола тІа Іоттаь шуша кхестайора цо, из довзорг долаш санна. Гуш дар, Сардала раьза ца хилар а, цо яхаш дар а хьаьшо вІалла тернал ца делга. ЦІаьхха велачара сеца а сеца вІаьхха Сардала бІарахьежар из.

(ДІахододар хургда оргІанарча номер тІа).

8 феврале — Аэрофлота Ди

Дукха ха йоацаш Аэрофлота трассашка никъ бе йолаеннай ИЛ-86 яха советски шера фюзеляжнии самолет. 350 пассажир цкъа дӏавита йиш йолаш я из. Аэробусаша торо хулийтаргья йоккхийча аэропорташкара нах дукхагӏа дӏаккхувла, хӏанз самолеташ тоъаш ца хилар кӏеангде, аэропорташка паргӏатагӏа хилийта.

Самолета тӏа пассажирашта чӏоаггӏа паргӏата хургйолаш хьалаш да. Багажа оформлени елга а аттача даьккхад.

СУРТАР ТӀА: 1. ИЛ-86 яха самолет.

2. 10 эзар метр лакхе гӏоллла самолет дӏайодача хана хӏама дуаш багӏа пассажираш.

В. КОРЗИНА сурт. ТАСС фотохроника.

1981 шу Ф. М. Достоевске Шу да аьнна хьаккхайкадаьд ЮНЕСКО-с

ШОАШ МОРГАШ КХЫ ДОАЦА 30 ТОМ

Иштта ала йиш я Ленинграде «Наука» яхача издательстве арабоалача Ф. М. Достоевске сочиненей биззача гуллама. Из арахецаш ба эггара боккхагӏа бола советски ӏилманхой-литературоведаш. Из боккха болх чакхбаккха лерхӏ 1985 шера. Хӏанзалехьа арадаьннад 21-гӏа том.

— 30 том дола гуллам арахецара болх, — дувц филологически ӏилмай доктора Георгий Фридлендера, — дӏаболабеннаб 1972 шера СССР-а ӏилмай Академе Президиума баьча сацамагӏа. Сенца дувзаденна хинназ из?

Революци яьалехьа хиниз орсий а дуьне а литература классика изданеш арахоьлар яздархочун сесаго Анна Григорьевна Достоевскаяс уттаьлча плавагӏа. Цу хана цхьаккха текстологически болх бацар, изданецка нийса доацар, гӏалаташ дар. Хӏаьта керттерадар — уж йиза хила гаьна яр, йоацаш яр, масала, кулг-кара язъяь материалаш.

Баьда, Советий ӏаьдал оттача геттара халача хьалхарча шерашка (1918—1921 шш.) кхы тӏа а арадаьлар хьалха кепа теха ца хинна яздархочун ши том. 1929 шера йовзаш волча литературоведа Борис Томашевске редакци а йолаш, 13 томах латта Достоевске сочиненей ӏилман хьалхара гуллам арабаьлар. Укх гуллама а юкъеяхайзар кулг-кара язъяь материалаш.

Хӏанзарча издание башхало я вай деношка хьа мел кхаьча ерригга тексташ — кепа техараш а кулг-кара язъяраша юкъейолхилга. Ишта 30 том долча издание «тховна кӏал» кургья Достоевске кулгаца мел язъяь материалаш.

Достоевске ше язъеча произведене деррига а чулоацаш план уттаеш хиннай: план отталрца дӏадоладеш хиннец хӏара роман, хӏара повесть, хӏара дувцар. Бакъда, болх дӏаболабелча хьалха делаьрхӏар дукхагӏча хана оалангара дена хувцалуш хиннад, хӏаьта цхьайолча хана яг ца деш дусаш а хиннад. Цу планаша а кхьча набросаша а керда штрихаш лу сийлахь-воккхача яздархочун воалхане, вӏаший духьала хинна личность вӏоаргагӏа йовзийтара.

Кердача издание ларде уллаш йола ӏилман принцип. Яздархочун вахара а кхоллама а хӏара юкъага хьежжа «канонически» текстаща цхьаьна кепа техай ерригга варианташ а тайп-тайпара кхетадеш яр а.

Издани дукхьашха ӏилман комментареш йолаш хургья. Кепага диллача уж хургья произведени хьакхоллара, цар вахара а литератури а дух дувцаш йола ӏилман статьяш. Практически из Достоевске кхоллам эггара чӏоагӏагӏа тохкаш болча наха язъяь бӏаьрча монографи я. Цул совгӏа, хӏара оагӏон комментареш я, цар тексте нийлагӏа долчун расшифровка ю.

Издание пайда эцаб доазол дехьара — ЧССР, Франце, Швейцаре, Малхбузен Берлина — архивашкарча материалех а.

Сочиненей 30 том дола гуллам арахецаше а «Наука» яхача издательства арахец Достоевскега хеталь массехк ӏилман сборник. Укхраза дакъа лоацаш ба сийлахь-воккхача яздархочун кхоллам тохкаш боав доазол дехьара тохкамхой а.

Санъердаме да хайча, масала, норвежски литературоведо Г. Хетсос шиш метод а отталь, ЭВМ гӏоьца Достоевске язъяь ца йовлаш йоча цхьайолча статьий бокъонца авторство отталь эга. Из болх цо чакхбаьккхаб советски оагӏорахьа Норвежски ӏилмай академеца оттаьча согӏлашенега хьежжа. (Дагадохарагӏа аьлча, Г. Хетсо вар шведски ӏилманхой группаца шиш хана цу тайпара болх цхьаькха тохнаь баьр а. Цу хана «Тихий Дон» яздаьча Шолохова авторство шеко а йоацаш оттайр цо, из бехьан долаш дӏаьлар малхбузехьарча цхьайолча литературашка шеко хила йиш йоацаш хинна факт бакъ яц яхаш йийца миф).

Алла БЕЛЯКОВА,
АПН-корреспондент.
Ленинград.

СПОРТ

АРГӀАНАРА ЛОВЗАРАШ

Дӏахо хьош я «Комсомольски племя» яхача газета приз яккхара йола традиционни хинна дӏаэтта ӏан футболах ловзара турнир. Чакхъьлар аргӏанера тур. Цу турага ихачалца хьалхара моттиг шоайла екъаш яр Аргунера «Вайнахи» Нохч-Гӏалгӏай паччахьалкхен университета командех. Цу дийнахьа счет 0:1 йолаш студенташ эшабир «Химико», хӏаьта счет 3:1 йолаш СДЮСШ (гороно) команда эша а яь котбаьлар аргунцаш. Хӏана 7 очко а йолаш хьалхе царга я. Шоллагӏча моттиге пхи очко а йолаш студенташ ба.

Е счеташ а йолаш чакхдаьлар вож ловзараш: «Нефтяник» — «Красный молот» — 2:2, ГПОГАТ — «Старогрознефть» — 3:0, «Локомотив» (Грозный) — СДЮСШ («Труд») — 2:0. Ала довгӏа, «Грознефтеоргсинтеза» «Химик» яхача командо шиш коанаӏарашка шоай къоесамхошка цхьа бурган чу ца техийталга, хӏаьта «Старогрознефть» футболистий хӏанзалца вӏашгӏехьа дьвнадаш шоашца ловзаш хиннача командаш коанаӏарашка цхьаь-цаӏ бурган чутоха.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

Мехкарча пхе мехкдаьтта институто чакхъьхаб кастта хургйолча КПСС XXVI съезда хеталь йола теннисах ловзара яхьаш. Уж яхьаш вай мехкдаьтта института спорта Двореце дӏахьош бап Москверча, Бакурча, Ухтерча, Уферча мехкдаьтта институтий теннисисташ.

Ӏаламате дика аьттув баьлар цига академика М. Д. Миллионщикова цӏерагӏча мехкдаьтта института виналий. Ишта, цхьатарра 7:2 счет йолаш эшабир цо Бакински, Московски, Ухтински мехкдаьтта институтий спортсменаш. Счет 7:3 йолаш эшабир Башкирера хььший а. Ишта масседолча вӏашагӏкхетаре ютало грозненцаш а яьккхар.

СПАРТАКИАДА ЗАЧЕТАХ

Чакхъьлар «Труд» яхача ДСО облсовета спартакиада зачетах йола истола тӏарча теннисах ловзара турнир. Цига дакъа лоацаш вар 28 физкультура коллективай 100 совгӏа вакал.

Шо-шоай группашка коталонаш яьхар «Промавтоматика» НПО, Грозненски мехкдаьтта техникума, кхьчар.

А. БЕК.

Доазол дехьара

Дикага дог доахилгеи кхераме гӏулакххаши

Керда шу дӏадолалуш Советски Союзо цӏаьха а дӏакхайкаьй шиш конструктивни хьдда йолех уйлаш. Кердача шера хетадаь советски халкъага моаршал луш КПСС ЦК Генеральни секретаре, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева аьннад: «Советски Союзо арахьарча политико кхоачашде лерхӏараш цӏенен сийлени, гӏулакхаш да. Дерригача хӏалкъашта машар хилар лови да вай. Кортамукъален, нийсхон, прогресса идеалашта вай тешаме хилар четтахьа дарг доацаш да. Кхохкам кӏаьдбара, вӏаши цхьана леладу гӏулакхаш чӏоагӏдара цӏенхашта тӏехьа я Советски Союз, хӏаьта цо чӏоаггӏа «Ах» йоах герз ӏоадара, империалистически политико гӏулакхаш чоалхаме дахаран конфликташ яран».

«Машара кхохкам кӏаьдбаре» яха дешаш ца ховш оттадаьдац хьалхарча моттиге. Цар сий даро белгалдоах хьаькъала политика генеральни лоставаш. Малхбузен дукхача политически деятелаша каст-каста хьалхайоах «Кхохкам кӏаьдбар шиш тайпара къоастаде йиш йолаш дац яха формула. Цу формулагӏа баха безам болаш бий теш уж? Ишта оттадаьд дош бутт совгӏа ха юкъе енначул тӏехьагӏа январь чакхбоалаш юха а шиш болх дӏаболабаьча Европе кхерамзале хилийтаран цхьана гӏулакхаш леладаран йолча Совещане доакъошхой мадридски вӏашагӏкхетаре. Вӏашагӏкхетара хьалхарча стаде Советски Союзен цхьа социалистически мехкийн вокалаша шоаш та мел могар лаьд цхьа барт болаш даьча хельсинкский къамаьлий ерригача компелексагӏа корта болаш конструктивни диалог хулийтилга ӏалашдара. Хӏанз отталь предложенеш юцца еза, хила йиш йолча бартагӏа массаена гӏойле яр хьахьокхаш доля итогови документ кийч а дьь тӏаэца деза. Дискусси йолча хана паччахьалкхений-доакъошхой хинна позицеш дӏаяьль я, хӏаьта хӏанз вӏаши ка йоалаяра. Вӏашагӏкхетарера берригга доакъошхой шоашта метарсйолча решенешта барта хилийтара тӏадерзалаьча реальни дипломатически къамаьлашка боезе беза.

Советски делегацена хетачох, мадридски вӏашагӏкхетара шоллагӏча стаде хьалхарча дийнахьа къамаьл деш цун кулгалхочо СССР кхыча мехкашкарча гӏулакхий министра заместителa Л. Ильичева ма аллара, вӏашагӏкхетара хьалхарча стаде кхы дикагӏа ле йиш йоацаш бакъдир, дунен халкъашта юкъера хьал чоалхане даьнна доле а, кхохкам кӏаьдбара политикапа духьала гӏерте а. Хельсинке баь барт бохабе, е кхы вӏалла деце, из бокъонагӏа бац ала, Мадридерча вӏашагӏкхетарах пайда боаца къамаьлаш дара моттиг е гӏерте а машара, кхерамален, кхохкам кӏаьдбара, цхьатарра бокъонаш йолаш цхьана гӏулакхаш леладара идеяш чӏоагӏа европейски халкъий кхетамчу еннай. Уж идеяш яхаш я. Европа политически вахаре кӏоарга ожаш хийцад цар.

Дукхача делегацешта хетачох мадридски вӏашагӏкхетаре централни дош — Европе тӏема кхохкам кӏаьдбаран герзаш дӏадахаран йола конференци гулъяра хьакъехьара дош да. Польски Халкъа Республика цу хьакъехьа оттаьча предложене лоархӏаме моттиг лоацаргья вӏашагӏкхетаре. Вахаро ше чӏоаггӏа дӏадех политически кхохкам кӏаьдбара тӏема кхохкам кӏаьдбелга ӏотӏатохилга, Европе тӏема низаш вӏашдухьал лоаттадара боарам лаьгӏбелга, цу даькъе тӏема гӏулакхашта доазув оттадар а герзашцара низаши герзаши кӏезигдар а долаш. Вӏашагӏкхетара доакъошхой йолча дукхагӏча паччахьалкхенашка континенте тӏема низаш вӏашдухьала лоаттадар дӏахо чӏоагӏлуш довгӏаш хилара шоаш чӏоаггӏа сагота хилар хьахьекхад. Уж низаш тӏом бера йолча средствашка ӏалашдар хила йиш йолча боарамса тӏехдьнна дукха я.

Хоьш да, герзаш ӏоадеши тӏема кийчон совле шоашкахьа хилийта лерхӏаши дола низаш цу тайпара решени хилар ловш доацилга. Цар, хьалхи а санна, доацар дувц «советски кхерама» хьакъехьа. Бовзаш болча политически деятелаша, клерикальни гӏозарий викалаша, ӏилманхоша, эскарашта керте лаьттараша, Европа а дерригача дунен а кхела шоаш сагота хилар хьа а хьохкаш, дувц США-си НАТО-си кердача тайпара дӏадоладаь герзаш ӏоадар европейцаштеи ерригача адамленнен кхераме хӏама долга.

Мадриде гулбенна паччахьалкхен деятелаш декхарийла ба Европана из дӏахо гӏойла динагӏбола никъ белгалбайкха. Хьаькъала оазо дӏадех из никъ паччахьалкхенашта юкъера гӏулакхаш кӏоаргдара, машар, кхерамале, цхьана леладу гӏулакхаш чӏоагӏдара тӏаберзабаь хулийта.

* * *

Адамлен календара тӏа керда шу хьахулача хаьаца нийсделар Кӏайча цӏагӏа керда да — Америка Вӏашагӏкхийттача Штатий 40-гӏа президент Р. Рейган кхоачилга. Кердача президентага, цул хьалхагӏа дигь шера доал даьча администрацега кхаьчар, вовзаш волча политически обозревателa Джозеф Крафта ма аллара, «Эзала тӏехьале» я.

Малхбузеневропейски союзникашцара политически барт эгӏар ирдалар, Вӏашагӏкхийттача Штаташка антисоветски тӏема истери дӏалржар, лаьгӏ ца луш мехка хьабе болх боаца нах дукхагӏа хилари инфляци хилари — ишта я кризиса, чурчен арахьарчен политика ерригга белгалонаш Кердача американски администрацена керте латтачо ше эггара хьалха официальни къамаьл деш мукӏарло даьд: «Хӏанз Вӏашагӏкхийттача Штаташта хьалхашка латт цӏенхашттара экономически духьаленаш. Вайна тӏалатт вай ерригача къаман историе чухь эггара йӏаьхагӏа а эггара халагӏа а йола инфляци. вай экономически решенеш теллаеса йола инфляци. Инфляце кхерам тӏатувс миллионаш болча вай наьха вахара лардаш толхе гӏерташ».

Эттача хьало керда президент «къам кердадаккхараэра» дӏайолас оза аьнна американцаш тӏахьеха безача оттаваь. Бакъда, цхьаккха хоадамболаш рецепт дала маганзар цуния, цо дош делар «экономика дегӏадара темпаш лаьгӏъеши оясарле лохъеши йола цхьайоле духьаленаш дӏайоахаргья», «правительства тайп-тайпарча звеньяшта юкъе нийсхо оттаяра тӏадерзадаь гӏулакхаш» чакхдоахаргда, «налога ӏотъкъам лаьгӏбергба», аьнна. Бакъда, цу сахьате Р. Рейгана сихвенна тӏатехар прогресс шортига мара хургьяц аьнна.

Уж дешаш терках ца деш дисад ала йиш йолаш дац. Кӏайча цӏагӏа хаддаза совещанеш ю президента керттерча экономически советникашца, уж дешаш кхоачашдара хьакъехьа гӏулакхаш дувц. Бакъда, цу хьакъехьа правительства лакхерарча гӏулакхашкарча деятелаша деча къамаьлехи эггара хьалха хьахкайнаьча итогехи гуш да чоалхане экономически проблемаш къоастаелга мугӏарерча американий хьалторо эша а еш монополешта дукхагӏа аьттув болча паькъагӏа хилийта, гӏертилга. США арахьарча политика хьакъехьа президента шиш къамаьла юкъе йиь вбзац мара йоалаинзар. Эттара хьалха волалуш аьлар «машар — из американски халкъо чӏоагӏагӏа дог доахаш хӏама да», тӏаккха сихвенна тӏатехар: «Вай кхоачамболаш чӏоагӏа хургда, нагахьа санна эшаш хуле массаел а тӏех а хургдолаш». Цунца дувзаденна дагадохийта довгӏа ше президенталла кандидат волча хана къамаьл деш цо, цкъа санна дуккхазза, США тӏема низа совбоакххаргба, яхаш хьакхайкадаь хилар, из да тӏема бюджет дӏахойладача хана кхы а лакхъерсья яхилга.

СССР-ах аьтча, США-царе цун политика масса хана хоадамболаш хиннай. Цу шин мехка юкъера гӏулакхаш дикагӏча оагӏорахьара дегӏадахнар, дунен халкъашта юкъера проблемаш цар конструктивни наькъагӏа къестаяр — из боккха лоархӏам болаш хургда дунен халкъашта юкъера хьал тоадаран машар чӏоагӏбаран.

Цхьана болх а беш, машаре дахар — уж сийлахь-доккха гӏулакхаш кхоачашде лерхӏ дунен халкъашта юкъерча политике Советски Союзон кхыча социалистически мехкашен, царех лоармегӏа дар да сага хьал-торон, адамлен хьал-торон йоакхо елга.

Ю. МОКШИН.
(АПН).

ФЕ ХИЛА

Укх шера 1 январе дена 28 феврале кхаччалца мехка чакхйоаккхаш я «Хьажалаш наькъага» яха Ерригсоюзни рейд.

Цу мероприяте лерхӏар — метеорологически хьалаш а хьан долаш транспортаца дувзаденна наькъашка хула хаташ кӏезигделга, ӏан замалахьа наькъашка гӏолла хийнца лела машинашка йиш хулийтилга, беха никъ шиш ханнахьа тоабелга.

Укх шерарча ӏаьо «хьакхашта» баьхаб наькъагӏа леларааш. Январь чакхбаьнаб бокъонца шелали лоаш доацаш. Из бахьан долаш лайхи шахи наькъаш цӏенде, наькъашка ца ловжийта гӏум хьерцб ца эзаш мукъаьнна хиннай укх шера наькъий-эксплуатационни коммунальни предприятеш, тӏаккха, хеталу, цар низаш наькъашка ӏайна хийн хоттен дӏабахара, наькъаш тоадара тӏадерзадаь хила дезар аьнна.

Цхьабакъда, из болх цар беш бац. 2 кӏира совгӏа ха яьккхар цхьанахьара водопровод йӏкхха а йӏкхха Молдавски улицагӏара цӏена мола хий тоатолагӏа Петропавловски шоссе тӏа ухаш латташ.

Бӏаьш кубометраш цӏена мола хий ӏоухаш шоай зеть довиштехьа я. Цун бала боацаш хиннаб автомобильни наькъий эксплуатационни управлене (начальник нов. К. Ш. Арсемиков), транспортни предприятей — 1570 автоколонна, ГПОПАТ, бувзама автобаза, 1-ча пассажирски автопредприятие, «Грозмежводоканал», управлене (участка начальник нов. В. Аракелов) кулгалхой.

Госавтоинспекци юкъеенначул тӏехьагӏа соцадайтад водопровода чура ӏоуха хий. Цхьабакъда, наькъий-эксплуатационни управлене хӏанз а тоабьбац беха никъ.

Цӏеноь хьалдеш латта моттигаш дукха я вай городе. Цхьабакъда, цигара арадоагӏеп царна тӏадолхен наькъаш хила доаггӏача тайпара тоадаь дац. Цудухьа дукха хотта наькъашка кхухь, транспорт лелача новкъарле а еш, наькъаш чӏоаггӏа бӏех а деш.

Из ца леладайтар духьа Госавтоинспекце даим кавланеш ю участкай начальникашта, прорабашта, мастерашта.

Административни бехкаш даьрех ба Х. Ш. Эдильсултанов — «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене транспорта РСУ-1 прораб, И. О. Арчаков — Нохч-Гӏалгӏай гӏишлошъяра управлене г. Аргунерча ДСК мастер, Д. М. Тагиров — Нохч-Гӏалгӏай гӏишлошъяра управлене СМУ-5 мастер, кхыбараш.

Наькъа лелара Правилаша водителa магийтац машин лаьлла водача хана наькъа тӏера бӏарг баьккхача, пассажираща къамаьл дича, къьстта а пассажираш дӏаюха кхувлаш волча водителa.

Массехк ди хьалхагӏа Г-24 такси хехьа Индустриальни улицагӏа гӏолла водаш водителa Паненко Анатоле, наькъа тӏара бӏарг тувла балийта, гӏоалтьнийа машин, кхы юха нийсъе ца а моган, аьшкабетонни бӏоагӏана тӏатехай, хьалхашка ваьгӏа пассажир чӏоаггӏа лоза а веш.

Дӏадахача кӏирагӏа (29 январера 5 февралe кхаччалца) республика наькъашка 12 авари хьй 2 саг ве а вуш, 11 сага човнаш а еш.

НГӀАССР МВД ГАИ.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА ХУРГДА

7 февраль

В. И. Ленина цӏерагӏа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлг болча хьоашалгӏа» яха киноникъбара берий клуб. 19.00. Болх беш я дискотека.

Химикий культура Дворец. 17.00. «Санъердаме муамаш» яха духовой оркестра концерт. 18.00. «Тха кӏира» яха радиожурнал. «Йовзаш хилийта КПСС XXVI съезда наькъадолхача легаша йола литература» яха кинообозрени. 18.30. «Съездагара съездага» яха кинообозрени.

«Оргтехника» культура Цӏа. 10.00. «Искусствера вахар» яхача темах йола беседа.

«Красный молот» завода культура Цӏа. 15.00. Болх беш я ӏалам лорадара университет. Сомий бешаний факультет.

8 февраль

В. И. Ленина цӏерагӏа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлг болча хьоашалгӏа» яха киноникъбара берий клуб. 19.00. Болх беш я дискотека.

Химикий культура Дворец. 11.00. «Деналеи майраллеи цӏи» яха берий утренник. 14.00. Волейболах лозара яхьаш. 18.00. «Съездагара съездага» яха кинообозрени.

«Оргтехника» культура Цӏа. 11.00. Болх беш да «Россия» яха берий кинотеатр. Гойтаргда берий фильм. Болх беш я дешархочо къоалӏаца дийнахьа болх беш йола клуб. 13.00. К. Успенске ӏадамах лаьца яздаьча дувцарех йола беседа.

«Красный молот» завода культура Цӏа. 9.00. Болх беш я кхалнаьха клуб. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 15.00. «Зӏамига вар, вокха вар — массаза а старте вала» яха берашта эзархӏа йола ловзарий программа. 15.30. Болх беш я «Цӏенвана» яха клуб.

Просвещене балхахой Цӏа. 19.00. Аэропорта балхахошца вӏашагӏкхетаре сайре. Художественни самодеятельностa концерт.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

КЕРДАЧА КИНОФИЛЬМА ПРЕМЬЕРА!

1981 шера 15 феврале Ерригсоюзни премьера я йолаш экрана тӏа хьахьокха доаьлу керда бессаш-дола, ши сери йола художественни фильм.

«КЪАЬСТТА ЛОАРХӀАМЕ ЗАДАНИ»

Фильм цкъан хьана дӏахьокха доладертда «Юбилейный» яхача Грозненски кинотеатрей Гудермесски, Наурски, Назрановски Шелковской районий центрашкей.

Кердача кинофильма премьере дувла!

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ КИНОПРОКАТ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Гӏийрадара гимнастика.
9.05 — Советски илле концерт.
9.40 — «Буратино выставка».
10.10 — «Шоана, дай-ноаной!».
10.40 — «Дӏа-юха лелача — киножурнал».
11.10 — «Спортлото» тираж.
11.20 — «Тха адрес — Советский Союз».
11.55 — М. Горький — «В. И. Ленин». Очерка фрагментош дӏаеш СССР халкъа артиста Ю. Яковлева.
12.55 — РСФСР паччахьалкхен духовой оркестра концерт.
13.30 — «Цхьоагӏо». Телевизионни журнал.
14.00 — «Эрмитаж». Германе искусства.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — Аэрофлота Денна хетадаь концерт.
15.30 — «Хьайбий дунен тӏа».
16.30 — КПСС XXVI съезде наькъадолхаш. «Сийдолча кхиама оагӏонаш». 10-гӏа фильм.
17.30 — Мультфильмий программа.
19.00 — Политически обозревателa В. П. Бекетова беседа.
19.30 — Боксах йола дунен халкъашта юкъера матч. СССР сборни — США сборни. США-ра передача.
19.15 — «Горожане». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Фигурни хьехаие конькаш лелайара йола Европа чемпионат. Кхалнаьраш. Австрера передача. Ийстехьача — кердадараш.
21.00 — Московски камерни оркестра концерт.
21.40 — «Иванов Кавсий аганц». Телевизионни художественни фильм.

II ПРОГРАММА

8.00 — Гораех волча телевизионни документальни фильмий программа.
8.40 — «Эрсий къамаьл».
9.15 — «Шахматни школа».
9.45 — «Гуйрандара почта». Музыкальни программа.
10.15 — «Седкъий дагардер». Телевизионни журнал.
11.00 — «Маьна ишаха».
11.30 — Бурган лозарча хоккейх йола дунен чемпионат. СССР сборни — Швеце сборни. 2 тайм.
12.15 — Нази она М. Сливесье. Концерт-очерк.
12.55 — Ӏилман вахар.
13.10 — Берашта лаьрхӏа. Мультфильм.
13.25 — «Деиархо» (гӏалгӏай меттала).
13.55 — Д. Урбан. «Бешашкай цӏен къайле». Теннай театра спектакль.
14.35 — «Саги закони».
15.05 — Йайгача атлетиках йола СССР чемпионат.
15.50 — Н. Думбадзе «Сагот ма ле, мама». Советски Эскара Централни академически театра спектакль.
18.05 — Кхоана — Аэрофлота Ди.
18.25 — «Мариа». Документальни фильм.
18.45 — «Сесаӏад». Телевизионни журнал.
19.30 — Берашта лаьрхӏа. Мультфильм.
19.40 — Съезда хьалхарча яхьа толамаш даьхарашта лаьрхӏа концерт (нохчий меттала).
20.15 — Йайгача атлетиках йола СССР чемпионат. Минскера передача.

8 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дӏаэттаӏа».
9.05 — «Сане» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.
9.30 — «Гургаь бетта саьхьт».
10.00 — «Гӏулакх ду Советски Союза».
11.00 — «Метташа» яхача программа почта.
12.15 — «Советски Союз доазал арахьарча хьамий бӏаргашца».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Такни — Аэрофлота Ди».
14.30 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — СКА (Ленинград). 3 период.
15.15 — «Дона коммунистийна», 4 передача. «Инициатива».
16.00 — Фигурни хьехаие конькаш лелайара йола Европа чемпионат. Кхалнах. Австрера передача.
16.45 — «Киношкьбара клуб».
17.45 — «Хьун фаьлгаш». Мультфильм.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Европа дикагӏболча фигуристий хьаьнар гойтара выступленеш. Австрера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Белама сонахьа». Останкино концертни студера шиора гайре. Ийстехьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Телевизионни документальни фильмай программа.
8.30 — «АБВГДейка».
9.30 — «Бӏаргагушар — гаьна хеладар».
10.30 — «Тха адрес Советски Союз».
11.00 — Бурганах лозарча хоккейх дунен чемпионат. Норвеге — СССР-а сборнеш. Хабаровскера передача.
11.45 — «Шоана, дай-ноаной!».
12.15 — «Кинозрителa спутник».
13.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — СКА (Ленинград). 1—2 периодаш.
14.30 — «Дунен халкъий кинолент».
15.00 — «9-гӏа студи». Дӏахьор политически обозревателa В. С. Зорин.
16.00 — Спортивни программа. Классически кӏалтохарагӏа латара СССР чемпионат. Лыжни спортах йола СССР чемпионат. 30 км. Минскера передача.
17.00 — «Тени исчезают в полдень». Телевизионни дувцача серей художествени фильм. «Тӏаьхьаха нах», 2 сери.
18.15 — Ша тӏарча чехоршкай дунен чемпионат. ФРГ-ра передача.
18.45 — «Яздархочунца Айтматов Чингизаца вӏашагӏкхетар».
19.30 — «Таймыр яхача ах гӏайрен тӏара бена кхача».
20.00 — «Бийса дьжаа кийле шун, бераш!».
20.15 — «Саг. Лаьтта. Дунен».
21.00 — СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестра концерт.
21.40 — «Папаша на воскресенье». Художествени фильм (ЧССР).

РАДИО

7 ФЕВРАЛЬ

6.07 — «Керда обрядаш — вайкаре» (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетай обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
8.25 — «Къонах». Радиовыпуск (эрсий меттала).
10.15 — «Цхьан мехка, цхьан денаье» (нохчий меттала).
10.35 — Ашараш.
11.00 — «Вай лоттагӏа — ӏалам» (эрсий меттала).
11.40 — Партех йола гӏалгӏай поэтий стихаш (гӏалгӏай меттала).
12.30 — «Ирзэ сийрда хьаст» (эрсий меттала).
16.00 — «Цӏе сийгаш» (гӏалгӏай меттала).
18.30 — «Нохч-Гӏалгӏайчен радио керда музыкальни записаш» (нохчий меттала).

АЭРОФЛОТА ДИ.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинна некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукха деза мукъамаш» (эрсий меттала).
11.15 — Аэрофлота денна хетаь музыкальни программа (эрсий меттала).
15.15 — «Шун магнитофона ленталаш» (нохчий меттала).
16.00 — «Къона тӏехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Дешигачой глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — «Ашаршца моттагӏа долчерна». Концерт (гӏалгӏай меттала).

Хоттам

Тахан республике гӏоллей Грозненe йоачан йоацаш, моргаш а йолаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чӏоагӏа мух а хьехаш хилен фегаш температура республике 8—13, Грозне 10—12 градус. Йолаш йоачаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен моргаша йолаш. Йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чӏоагӏа мух а хьехаш, хилен фегаш температура бийсана 1—6 градус шелаш, дийнахьа 3—8 градус йӏовхали йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителa — 9-24-03; бехктохама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностa транспорта — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05041. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 518.